

2341 EG
Oegstgeest

De beoogde veranderingen in het peilregime in Maatwerk en Vrije Ontwikkeling hebben uitsluitend betrekking op de natuurgebieden in het oostelijk deel. Om dit peilregime mogelijk te maken worden de natuurgebieden omkaad en wordt de drooglegging van huizen en infrastructuur gewaarborgd door laagwatervoorzieningen. Het plan gaat niet over het peilbeheer van de Friese Boezem waarop de genoemde woonarken liggen en de huisjes grenzen (zie ook 20).

20	Water	H.J.W. de Baar Eeuwigelaan 28 1861 CM Bergen	<ul style="list-style-type: none">- Opmerkingen t.a.v. nodige aanvullingen/correcties Tekst uit het rapport: "In de grote kleurenkaart is sprake van diverse opties voor verhoogd waterpeil in de winter (gemiddeld 60 cm. Hoger dan tot dusver) en verlaagd waterpeil in de zomer". De teksten in diverse pdf.files op de CD-ROM boden niet veel duidelijkheid hierover. Deze grote variatie van waterpeilen leek een punt van zorg voor particuliere eigenaren van kleinere natuurgebiedjes in het westelijk gebied, dit naast grote buurman Fryske Gea. De meeste particuliere stukjes grond hebben ook een zomerhuis(je) en soms schiphuis, ook is er een aantal woonschepen in het gebied. Bijvoorbeeld bij een zeer hoge waterstand in een winter enkele jaren geleden liepen sommige huisjes bijna onder water, enkele woonboten dreeven omhoog en toen weer naar beneden en geraakten kennelijk schadelijke situatie ten opzichte van hun afmeringspalen. Telefonisch (dd. 17/10/03) kon de heer Foekema van het projectbureau echter geruststellen dat het peil in de open wateren (Fokertssloot, Sanemar, etc.) als onderdeel van de gehele Friese boezem vrijwel constant zal blijven om en nabij de -52 cm. T.o.v. NAP. Met andere woorden, zowel hoge waterstanden in de winter als lage waterstanden en uitdroging van de grond in de zomer zijn niet aan de orde voor de open boezem waarvan het peil belangrijk is voor de kleinere grondgebiedjes en hun bebouwing. De eventuele wijzigingen van zomer- en winterpeilen betreft slechts de diverse poldergebiedjes.- Bijvoorbeeld een compleet overzicht van te hanteren en eventueel te wijzigen waterpeilen ontbreekt; slechts door veel zoeken en lezen kan men een incompleet beeld hiervan krijgen, pas na telefonische informatie werd e.e.a. duidelijk. Ook de majeure ingreep van brede waterwegen te graven in het oostelijk gebied in plan Maatwerk is nergens in woorden goed beschreven wat betreft beoogde breedte en diepte van deze vaarten. <p><i>De LC realiseert zich dat ondanks alle inspanningen toch nog altijd tekortkomingen zijn in de informatievoorziening. Vragen om aanvullende informatie kunnen echter door het technisch secretariaat worden beantwoord.</i></p>
----	-------	--	--

21	Water	Stichting Behoud Fries Cultuur- landschap Mid Fryslân	<ul style="list-style-type: none">- Schrijver is verbaasd over het prentje en de tekst over de wegzijging en de verdroging. Is van mening dat wetenschappelijk is aangetoond dat de Alde Feanen nooit een kwelgebied zijn geweest en altijd afhankelijk was van boezemwater. <i>Het bedoelde prentje geeft een beeld van de feitelijke situatie, waarbij de Alde Feanen relatief hoog ligt ten opzichte van de</i>
----	-------	--	--

omgeving, die sterker is gedaald als gevolg van maaiveldddaling. De Alde Feanen is nu een wegzijgingsgebied. Daarmee is niet bedoeld te suggereren dat de Alde Feanen vroeger ooit een kwelmoeras zou zijn geweest.

- Vindt dat tegen wegzijging naar het omliggende landbouwgebied geen zinnige maatregelen zijn te nemen, omdat men dan half Fryslân onder water zou moeten zetten. De LC is eveneens tot de conclusie gekomen dat alleen maatregelen in het direct aangrenzende landbouwgebied niet tot een substantiële verbetering zullen leiden (zie ook 17).

- Zegt dat de invloed van verdroging op de natuur nooit gekwantificeerd is. Verdroging heeft direct te maken met het gekozen natuurdoel. Voor de Alde Feanen gaat het om de realisatie van 'natte' natuur. Door middel van zogenaamde natuurkansenkaarten heeft de LC willen aangeven hoe het oppervlak potentieel geschikt areaal in Maatwerk en Vrije Ontwikkeling toeneemt ten opzichte van de autonome situatie.

- Zegt dat het boezemwater steeds schoner wordt. Dit wordt beaamd door Wetterskip Fryslân.

- Vraagt aandacht voor het feit dat in een daarvoor aangewezen winterpolder veel meer water kan worden geborgen dan in polders met een natuurlijk peilbeheer, die in de winter al half of helemaal vol staan. Dit is op zich juist. In dit plangebied hebben we echter uitsluitend te maken met natuurland met een (natuurlijk) peilbeheer. Met een extra kadeverhoging zijn deze polders toch nog geschikt te maken voor het bergen van een extra watreschijf.

- vindt dat de mogelijkheden om water vast te houden voor een droge zomer zeer beperkt zijn. Het peilbeheer in de natuurland met een (natuurlijk) peilbeheer is erop gericht om zoveel mogelijk water vast te houden. Het peil mag vervolgens zoveel mogelijk vrij uitzakken. Voor de realisatie van natte natuur mag de (grond)waterstand echter niet te diep wegzakken. Indien nodig kan de beheerder water inlaten uit de boezem.

- Vindt beheer gericht op instand houden en verder te ontwikkelen weidevogelpopulatie van essentieel belang. Vindt dat vermoerassing en verzuivering moet worden voorkomen (zie rapport Altenburg & Wymenga). Een bestemming en inrichting als bloemrijk grasland of zeer bloemrijk grasland daarvoor de beste garantie.

De doelstelling voor de Alde Feanen is de realisatie van een volwaardig, duurzaam laagveen natuurcomplex. Een wezenlijk kenmerk daarin is, volgens de opvatting van de LC, het voorkomen van alle verlandingsstadia variërend van open water tot moerasbos. Uit de evaluatie blijkt dat met name Maatwerk op dit punt goed scoort. Maatwerk biedt daarbij ook de beste garanties voor het behoud van bedoelde soortenrijke graslanden.

- Vindt dat ook voor de aanwezige windmolens behoud en

herstel van de openheid noodzakelijk is.

22	Natuur
landschap
Cultuur-
historie | Gemeente
Tytsjerksteradiel | <ul style="list-style-type: none">- geven de voorkeur aan Maatwerk voor wat betreft de wijze van natuurontwikkeling. De huidige landschapstypen blijven grotendeels gehandhaafd en worden versterkt. Het landschapsbeeld blijft afwisselend (open, besloten, verschillende begroeiingstypen, smal en ruim water etc.).- Bij Vrije Ontwikkeling wordt het landschap grootschaliger en meer eentonig door de grote oppervlakten riet en drassige graslanden en uiteindelijk moerasbos. Er wordt afbreuk gedaan aan de cultuurhistorische waarden.- Vrije Ontwikkeling zou voor deelgebieden wel een optie kunnen zijn.- Het bestemmingsplan Buitengebied beschrijft het onderhavige gebied als 'over het algemeen is er sprake van een vrij open landschap met verspreid voorkomende bebouwing, afgewisseld door rietvelden en/of moerasbosjes'. Handhaving en versterking van dit karakter wordt nagestreefd. De bestemming is deels 'landbouw, toekomstig natuurontwikkelingsgebied' en deels 'natuurterrein' en niet de bestemming 'bosgebied'. Dit is ook conform het Landschapsbeleidsplan van de gemeente. Het plan Vrije Ontwikkeling wil de natuur zo veel mogelijk haar eigen gang laten gaan. Omdat de climaxvegetatie van zo'n ontwikkeling uit (moeras)bos bestaat, betekent dit een metamorfose van het (vrij) open landschap. Het beeld van de huidige moerasboskern (Prinsenhof) zal zich dan over een veel grotere oppervlakte verspreiden. Het open veenweidelandschap, waarin het Prinsenhof nu nog een verdichte kern vormt, zal zich dan vanaf de rand van het Woudenlandschap ten zuiden van Garyp en Siegerswâld tot bij Grou uitstrekken. Dit heeft als consequentie dat landschappelijk en ecologisch waardevolle schrale natte graslanden en trilvenen (zowel voor planten als weidevogels zeer belangrijk) verloren gaan, terwijl de toevoeging aan het natuurgebied juist een uitbreiding van deze half-natuurlijke, voor Friesland en Nederland zeer karakteristieke en in Europees verband zeldzame habitats mogelijk maakt.- Het plan Maatwerk biedt de mogelijkheid de bestaande half-natuurlijke graslanden te behouden en afhankelijk van de keuzes die voor de deelgebieden gemaakt worden, deze door gericht beheer zelfs uit te breiden. Daarbij lijkt het gewenst de deelgebieden aan de noordoostkant van de herinrichting, die grenzen aan het Woudenlandschap bij Garyp en Siegerswâld, door dit beheer zo veel mogelijk open te houden. Hierdoor kan voorkomen worden dat het kleinschalige boomrijke coulissenlandschap van de Wouden zonder open landschap over gaat in het nog kleinschaliger (moerasbos)landschap. De afwisseling tussen open landschappen en besloten (kleinschalige) landschappen is belangrijk voor de identiteit (leesbaarheid) van het landelijk gebied.- Voorkeur voor Maatwerk. Concluderend biedt het plan Maatwerk –overigens geheel afhankelijk van de keuzes die voor de deelgebieden gemaakt worden- de mogelijkheid om bestaande landschappelijke en ecologische kwaliteiten te behouden en uit te breiden. Bij Vrije Ontwikkeling. zullen deze kwaliteiten verloren gaan. |
|----|---|-------------------------------|---|

- Bij Vrije Ontwikkeling wordt afbreuk gedaan aan de cultuurhistorische waarden: het kleinschalige gebied is ontstaan door ingrijpen van de mens door de eeuwen heen. Dit maakt het gebied juist zo bijzonder. De variant Maatwerk doet meer recht aan de (ontstaans)geschiedenis van dit gebied.

De bovenstaande conclusies zijn juist en kunnen in andere bewoordingen worden teruggevonden in de MER. In het planalternatief Vrije Ontwikkeling heeft de LC de perspectieven van een begeleid natuurlijke ontwikkeling in beeld gebracht omdat dit beheersprincipe in beginsel werd nagestreefd door de provincie voor dit grote aaneengesloten natuurgebied. De effectbeschrijving en de inspraakreacties vormen bij de samenstelling van het uiteindelijke ontwerp-raamplan een belangrijke basis.

23	Natuur	Gemeente Smallingerland	<ul style="list-style-type: none"> - Een uitbouw van het natuurgebied vindt plaats aan de zuidwestkant, met onder meer It Eilân (en oost richting Oudega). <p><i>Deze gebieden zouden in de toekomst deel kunnen gaan uitmaken van het Nationaal Park.</i></p>
24	Natuur	Overlegorgaan Nationaal Park i.o. De Alde Feanen	<ul style="list-style-type: none"> - Aan de oostkant van de Alde Feanen zijn een paar waardevolle natuurgebieden ontstaan. Deze gebieden kunnen, met inschakeling van de optie Maatwerk, behouden blijven en tot verdere ontwikkeling komen. Voor de rest van het gebied in de Alde Feanen zou gewerkt kunnen worden volgens het plan Vrije Ontwikkeling. De open gebieden die nu bestaan binnen de Alde Feanen worden alom gewaardeerd, hebben hun waarde en zouden behouden moeten blijven. <p><i>De reactie wordt voor kennisgeving aangenomen.</i></p>
25	Natuur Landschap Cultuur- historie	Stichting Molens 'De Lege Midden' M.J. van Schaijck Postbus 33 8490 AA Akkrum	<ul style="list-style-type: none"> - Wij verzetten ons tegen elke maatregel die tot gevolg heeft dat de molenbiotoop binnen een straal van 1500 m., zoals erkend in de uitspraak van de Raad van State van 1990, wordt aangetast. De RvS gebod daarin te zorgen voor een <i>open gebied</i>. - Tevens verzetten wij ons tegen het tot nu toe ontbreken van beheer van het open gebied in de Alde Feanen, De Burd, en It Eilân door het Fryske Gea. Door de provincie wordt in nota's en plannen bij herhaling de openheid in het merengebied bepleit, maar zij stelt geen beheereisen aan organisaties die zich bezig houden met natuurbescherming om dit ook te realiseren. Deze kiezen dan ook voor verbossing en verruiging omdat dit de goedkoopste oplossing is en de subsidies door het economisch tij afnemen. Of voor natuurdoeltypen die dit tot gevolg zullen hebben. Zo kan men besparen op de beheerkosten. - Bescherming van de weidevogel wordt met de mond beleden, maar de plannen staan daar haaks op. In het ecologisch onderzoek van Altenburg en Wymenga zijn de voorwaarden voor een goede biotoop voor de weidevogel nauwkeurig uiteengezet; bloemrijk grasland, plas dras waarbij het gras niet meer dan 5 à 20 cm. Onder water staat in de winter, een groot open gebied (zodat de nestrovers vossen, kraaien, roeken en eksters ver weg worden gehouden) en beweiding en verzorging van de grond en omgeving zodat pitrus en verruiging worden tegengegaan. Het rapport is Het plan Maatwerk biedt alternatief op onze wens en maakt de Alde Feanen onderschreven door een groot aantal Friese

natuurbeschermingsorganisaties (zie bijlage: Altenburg & Wymenga rapport 275 'Takomst foar de skries', Bouwstenen voor een beschermingsprogramma voor de grutto in Fryslân). Ook voor weidevogels geldt dat hun biotoop gekenmerkt wordt door het open karakter van het gebied. Dus een molenbiotoop is ook een goede weidevogelbiotoop of omgekeerd. Wij kiezen dan ook voor Maatwerk en niet voor de ongecontroleerde verwildering die ook nog vele miljoenen kost. Wij denken dat met een andere benadering ook in het geval van Maatwerk veel geld kan worden bespaard.

De inrichtingsopgaven die de LC heeft gekregen van de provincie zijn verwoord in de Startnota (Zie 21).

26	Natuur	R.Sytema Eilânsgrien 38 9264 TC Earnewâld	<ul style="list-style-type: none"> - De visie van de schrijver van deze reactie is als volgt: Het westelijke deel van de Alde Feanen, in mijn beleving de échte Alde Feanen, bevat zoveel waarden, zowel natuur- als cultuurhistorische waarden, dat daar alleen 'maatwerk' gerechtvaardigd is. Zowel de bûtlannen, de stripen, petgaten en wat al niet meer, moeten niet verruigen. Sterker nog, ze moeten eigenlijk zodanig 'ouderwets' worden beheerd, dat het rijke flora- en fauna-leven van destijds zoveel mogelijk moet worden benaderd. De openheid moet zoveel mogelijk blijven of worden hersteld. Natuurlijk zijn er delen die, ondanks grote inspanning, niet meer die kwaliteit kunnen benaderen. De natuurbeheerder moet daar dan ook de vrijheid hebben die intensieve vormen van beheer los te mogen laten. Belangrijk is voor mij dat het principe van proberen voorop staat, als het niet lukt...oké. Ik ben mij bewust dat het beheer hier veel geld kost. Ik ben echter van mening dat de baten van Vrije Ontwikkeling absoluut niet opwegen tegen het verlies van de hoge waarden van nu. Weg is weg. Om het belang van maatwerk voor het westelijke deel te onderstrepen, doe ik over het oostelijke deel geen uitspraak. Enige vrije ontwikkeling zal daar wel mogelijk zijn, met uitzondering van kleinere delen zoals De Bolderen en de 40-Mêd, die ook een bijzondere waarde herbergen. <p><i>De reactie wordt voor kennisgeving aangenomen.</i></p>
----	--------	--	--

27	Natuur Landschap Cultuur- historie	Stichting Behoud Fries Cultuur- landschap Mid Fryslân	<ul style="list-style-type: none"> - Vindt dat Vrije Ontwikkeling tot verruiging en verlies van recreatieve aantrekkelijkheid, biodiversiteit, en weidevogelbiotoop leidt. - Vindt dat de natuur zich ondanks toename recreatie goed heeft ontwikkeld - Vindt dat druk op natuurwaarden niet gekwantificeerd is, dus dit is geen argument, en dus is er geen verantwoorde afweging met verlies van sociale en economische waarden mogelijk. - Vindt dat zeker nu de oppervlakte natuur zo sterk is en wordt uitgebreid er alle aanleiding is om recreatie meer mogelijkheden te bieden, vooral westkant (hier is dat goedkoper te realiseren) - Pleit voor behoud van openheid van de hooilanden en behoud en herstel van de openheid bv. Langs de aanwezige windmolens, vanuit cultuurhistorisch belang - Vindt het bevorderen van verlanding strijdig met de cultuurhistorie van verveningen, en vindt dat dit zeker niet langs recreatiewater hoort te gebeuren - Vindt het gebruik van gebiedsvreemde basaltkeien als
----	---	--	--

oeverbescherming landschappelijk niet fraai en ecologisch slecht vanwege de zeer beperkte doorgroei-mogelijkheden. Vindt dat mat-constructies (zoals Enkamat) dezelfde bescherming geven. Die doorgroeien dicht en snel en zijn daardoor echt natuurvriendelijker.

Dit is discutabel. Enkamat bestaat uit kunststoffen die als milieuvreemde stof in het milieu terecht kunnen komen. Enkamatten zijn veel lichtere oeverbeschermingsconstructies dan breuksteen. Breuksteen is duurzamer en begroeit in veel gevallen prima.

- Vindt dat Vrije Ontwikkeling strijdig is met de belangen van landschap en cultuurhistorie.
- Vindt dat de voor Fryslân meest karakteristieke soort natuur, namelijk weidevogelbroedgebied, in de plannen door betere inrichting en beheer moet worden behouden en versterkt.

De reactie wordt voor kennisgeving aangenomen.

28	Recreatie	Gemeente Tytsjerksteradiel	<ul style="list-style-type: none">- geven de voorkeur aan Maatwerk: recreatieve (belevings)waarde blijft groot, meer mogelijkheden voor inpassing van recreatieve voorzieningen en andere functies. <p><i>Wordt voor kennisgeving aangenomen: er zijn meer belangen in de totaalafweging betrokken</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Voor de watersport betekent Vrije Ontwikkeling dat zeilen vanwege de luwte onmogelijk wordt, terwijl het geluidsarme zeilen zich beter met de natuurbestemming verstaat dan het varen met motorboten. <p><i>Het is inderdaad denkbaar dat binnen Vrije Ontwikkeling zeilen op meer plaatsen dan nu wordt gehinderd door begroeiing. Het verschil met nu zal echter zeker niet zodanig groot zijn ("bos tot aan Grou") dat zeilen onmogelijk wordt.</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Aan het vaarten stelsel in Maatwerk aan de oostzijde wordt geen groot belang toegekend voor de grote watersport. De belevingswaarde is niet te vergelijken met die in het kerngebied. De beleving wordt beperkt door de hoge kades om de boezemvaarten. Verder is er geen afwisseling van ruim en smal vaarwater en er komen kruisingen met wegen. Conflicten tussen de kleine (stille) en grote watersport zullen op deze vaarten ontstaan. <p><i>Het beoogde vaartenstelsel aan de oostzijde is niet te vergelijken met dat aan de westzijde. Dat is ook niet geprobeerd. De veronderstelling is dat uitbreiding van de mogelijkheden een bepaalde verlichting betekent voor de westzijde van De Alde Feanen en voor de flessenhals bij de voormalige sluis in Earnewâld. Inmiddels heeft de LC onderzocht of vaarten met een lager peil minder conflicten tussen typen watersport veroorzaken en een belevingswaarde hebben die meer aansluit bij de westzijde. Consequentie is wel dat de grote watersport geen toegang meer heeft.</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Wel spreekt het aan om hier een stelsel van vaarmogelijkheden exclusief voor de stille recreatievaart te ontwikkelen. Juist deze vorm van recreatie verdient het om meer mogelijkheden te krijgen in een toekomstig nationaal park. Er wordt voor gepleit vaarcircuits mogelijk te maken voor zowel kano's als elektroboten (zonder overdraagplaatsen). Een stelsel op polderniveau hoeft niet voorzien te worden van hoge kaden en heeft derhalve meer belevingswaarde. <p><i>Zie ook vorige punt: deze mogelijkheden worden onderzocht, zij het dat polderniveau vanuit waterhuishoudkundig oogpunt te laag is.</i></p>
----	-----------	----------------------------	---

Toelaten van elektroboten zonder overdragen is onmogelijk bij vaarten op polderniveau of iets hoger. Er wordt nu aan kleine sluizen gedacht.

- T.a.v. zonerings: voorgesteld wordt in dit stadium van planvorming geen standpunt in te nemen over zonerings in het centrale deel, maar deze keuzes te maken in het kader van het Beheers- en Inrichtingsplan van het Nationaal Park. Beide alternatieven bieden eventueel mogelijkheden voor zonerings en de daarbij behorende fysieke inrichtingsmaatregelen. Wellicht zijn de resultaten van dit planproces nog in te brengen in het (ontwerp)raamplan Herinrichting Alde Feanen.

De suggestie is en wordt gevolgd: voorstellen voor zonerings in het westelijk deel worden niet zelfstandig vanuit landinrichting ontwikkeld.

29	Recreatie	Gemeente Smallingerland	<ul style="list-style-type: none">- vinden dat uitgaan moet worden van volwaardige recreatieve functie van totale vaargebied, vanwege behouden/verkrijgen draagvlak. <p><i>Dit standpunt wordt onderschreven zij het dat dit in de ogen van de LC niet noodzakelijkerwijs hoeft te betekenen dat alles overal moet kunnen. De verschillende vormen van vaarrecreatie, van rondvaarbotes tot kano's, moeten wellicht elk voor zich worden gesteund door plaatselijk vormen van ontmenging toe te passen.</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Geven voorkeur aan variant met mogelijkheden voor grote watersport en recreatief medegebruik (wandelen, fietsen) <p><i>De LC is voornemens ook voor kleine watersport ruimte te bieden, met name wordt daarbij gezocht naar mogelijkheden aan de oostzijde.</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Vaarverbinding met nieuw meer <p><i>Een verbinding op boezempeil tussen het aan te leggen meer bij Oudega met de inrichting aan de oostzijde van De Alde Feanen, is een moeilijke en daardoor prijzige zaak. Wanneer wordt gekozen voor een vaartstelsel op lager peil dan boezemniveau, ontstaan wellicht (relatief goedkoop) mogelijkheden voor aansluiting voor bijvoorbeeld kano's en kleine bootjes.</i></p>
30	Recreatie	Overlegorgaan Nationaal Park i.o. De Alde Feanen	<ul style="list-style-type: none">- T.a.v. recreatie wordt opgemerkt dat de Alde Feanen van grote recreatief-toeristische betekenis voor Fryslân is, waarbij de huidige situatie als een <u>evenwichtig</u> referentiepunt wordt ervaren. De VCNP (Voorlopige Commissie Nationale Parken) maakt zich zorgen over de handhaafbaarheid van het evenwicht bij een toename van de recreatieve druk. Een kwantitatieve afgrenzing van de groei wordt nu gemist. Voor de kern van het gebied zou een terughoudend beleid ten aanzien van de recreatieve ontwikkelings moeten worden gevoerd; eventuele uitbreidings kunnen langs de randen plaatsvinden. <p><i>Deze visie wordt onderschreven, zij het dat een kwantitatieve afgrenzing van De Alde Feanen niet mogelijk wordt geacht. Daarvoor is het aantal toegangswegen en het huidige gebruik ("verworven rechten") te groot. Via het al dan niet aanbieden van voorzienings kan enige kwantitatieve sturing plaatsvinden.</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Het gebruik van het westelijke gedeelte van de Alde Feanen zou middels een vorm van zonerings in goede banen kunnen worden geleid. <p><i>De LC is van mening dat voorstellen hiertoe met name door het Nationaal Park zouden moeten worden ontwikkeld, aangezien daar</i></p>

het primaat ligt voor de ontwikkeling van een recreatieve visie op het gebied.

- Verstoring in het oostelijke gedeelte van de Alde Feanen kan worden geminimaliseerd door de ontwikkeling van kleine watersport in dit gedeelte van het Nationaal Park. Deze ontwikkeling kan worden gesimuleerd door het exclusief openstellen van dit gedeelte voor kano's en roei- en elektroboten. Het treffen van voorzieningen, bijvoorbeeld overdraagplaatsen van kano's, stimuleert deze vorm van watersport nog meer. Door geen verbinding te realiseren tussen de Friese boezem en dit gedeelte van het Nationaal Park i.o. De Alde Feanen, ontstaan nieuwe mogelijkheden voor deze vormen van watersport, waarbij de meer grootschalige vormen van watersport geen (minder gewenste) invloed uitoefenen of gevaar opleveren. Deze vorm van kleine watersport verhoudt zich bovendien bijzonder goed tot de voor het Nationaal Park i.o. na te streven natuurwaarden.

Op verzoek van de Commissie voor de m.e.r. heeft de LC recent een planvariant ontwikkeld die tegemoet komt aan de suggestie. Een vaartensysteem op een lager peil vormt hier onderdeel van, hetgeen betekent dat sluisjes nodig zijn om overdragen te voorkomen.

- De mogelijkheden om te wandelen en te fietsen, alsmede de ruitervoorzieningen zouden waar mogelijk uitgebreid moeten worden. De aanleg van een Dorpsbos in de directe omgeving van Earnewâld, met een streekeigen beplanting, zou een goede mogelijkheid kunnen zijn om recreatieve druk op te vangen.

Deze opmerkingen worden als ondersteuning voor de LC-plannen gezien.

- Het overlegorgaan hoopt op een duidelijke visie in het definitieve plan voor de herinrichting ten aanzien van de zonering van de verschillende recreatievormen en het wegnemen of verschuiven van recreatieve druk. In het Beheers- en Inrichtingsplan voor het Nationaal Park i.o. zal hier nadrukkelijk aandacht aan worden besteed. Het overlegorgaan zou graag de invulling van beleid en maatregelen ten aanzien van zonering, alsmede de effectuering daarvan, in wederzijds overleg tot stand laten komen.

Met inachtnaam van de bovenstaande opmerking over de verantwoordelijkheid van met name het Nationaal Park in dezen, wordt de suggestie overgenomen.

31	Recreatie	N.A. Gastkemper De Bolderen 2 9263 TE Garyp	<ul style="list-style-type: none">- In het plan wordt gesteld dat het recreatief gebruik in betere banen geleid moet worden, immers: op zomerse dagen is het erg druk op het huidige westelijke deel van het natuurgebied, er zijn te weinig ligplaatsen, en grote rondvaartboten, kano's, zeilboten, kruisers en electrobootjes moeten alle hetzelfde water delen. In de beide visieschetsen wordt de oplossing gezocht in de aanleg van nieuwe vaarten in het oostelijk deel van de Alde Feanen. Vragen:- Hoeveel dagen gemiddeld in het jaar is het zo druk in het westelijk deel van de Alde Feanen dat er sprake is van overlast door recreanten in het gebied? <p><i>De suggestie onder deze vraag is dat het meevalt omdat de drukte maar kort duurt gemeten naar de lengte van het recreatieseizoen van circa 6 maanden. Het is helder dat de drukte een zomerdrukte is. De problemen afdoen met verwijzen naar de vele rustige weken</i></p>
----	-----------	---	--

in het gebied wordt evenwel volgens de LC niet begrepen door de vele gebruikers die afhankelijk zijn van de schoolvakanties. Ook economisch gezien is het hoogseizoen niet te negeren. Een evenwichtiger spreiding van de bezoekers valt buiten de competentie van de LC. Het is daarom zaak mogelijkheden voor verbetering te zoeken.

- Wat verstaat u onder 'in betere banen leiden':
 1. uitbreiding van het vaargebied naar het oostelijk deel van het gebied?
 2. beperkingen opleggen aan grootte en aantal betreffende rondvaartboten?
 3. beperkingen opleggen aan vaarsnelheid, ook voor rondvaartboten?
 4. vaarverbod in de smallere wateren van de Alde Feanen (Raamsleat, Alde Wei etc.) voor rondvaartboten boven een bepaalde omvang en skûtsjes?
 5. verbod voor rondvaartboten om in de late avond te varen en te ankeren in de Alde Feanen?
 6. verbod voor beroepsvaart, m.n. tijdens de dagen van het skûtsjesilen?
 7. uitdiepen van de vaargeulen?

Genoemde suggesties betekenen alle – op verschillende manieren en voor verschillende groepen – verbeteringen, en voor andere groepen verslechtingen. Welke van deze zaken worden aangepakt is voor een flink deel in handen van onder andere het Overlegorgaan, aangezien het slechts deels inrichtingszaken betreft en grotendeels gebruik. Een keuze is nog niet gemaakt en zal door het Overlegorgaan en de LC in samenhang worden voorbereid.

- Loont het beperkte aantal drukke piekdagen de gigantische kosten die gemaakt moeten worden om het oostelijk gebied geschikt te maken voor en te onderhouden in lengte van jaren voor de waterrecreatie?

Inmiddels is een goedkopere variant ontwikkeld met vaarten op een lager peil. Ook voor deze variant geldt dat de aanleg van het vaartensysteem meer doelen dient dan alleen vergroting van de recreatieve mogelijkheden.

- Wordt door de aanleg van meer waterweg in het oostelijk deel niet meer zuigkracht op meer recreanten bewerkstelligd? Bijvoorbeeld meer autoverkeer met kano's of met boottrailers? Immers dagrecreanten met kleinere bootjes/kano's komen niet over watervan elders (afstand te groot), maar juist per auto. Met andere woorden: creëert u met de extra aanleg van vaarwegen niet juist meer drukte in het natuurgebied, zowel te water, maar zeker ook te land? Extra parkeerplaatsen, extra trailerhelling, extra horecavoorziening, extra zwerfvuil etc.?

Het is denkbaar dat het gebied nieuwe recreanten aantrekt. Het is echter vooral de bedoeling de steeds veeleisender recreant voor het gebied te behouden, gelet op het economische belang daarvan. Mogelijkheden voor verschillende vormen van recreatie voor de groep recreanten van nu hoort daar tegenwoordig uit concurrentie-overwegingen gewoon bij. Stilstand is hier achteruitgang.

- Is er bij de financiële planning rekening gehouden met dit soort van extra, maar dan wel noodzakelijke voorzieningen?

De begrotingen corresponderen met de plannen.

- Voor een mogelijke toename van waterrecreanten in het Alde Feanen gebied noemt u ook de veronderstelling dat uitbreiding van bouwlocaties met 'huizen aan het water' meer bootjes naar

de Alde Feanen zouden brengen.

1. Is hier daadwerkelijk onderzoek naar gedaan?
2. Zo ja, wat is daarvan de uitkomst?
3. Is er ook onderzocht naar hoeveel van dit soort 'huizen aan het water' locaties er in de toekomst in bestemmingsplannen zijn opgenomen?
4. Zo ja, welke toename wordt er verwacht?

Bedoelde kwantitatieve benadering is niet uitgevoerd. Gelet op het open karakter van het gebied is een kwantitatieve benadering tot die 'diepte' volgens de LC ook niet zinvol. Dat groei zal plaatsvinden is evident, eveneens is evident dat die groei niet kan leiden tot een precies daarmee corresponderende groei van aanlegplaatsen en andere voorzieningen in De Alde Feanen, aangezien dan de natuurwaarde te gronde gaat. Tellingen (met bijbehorende onzekerheden!) brengen geen extra inzicht in deze situatie.

- Door de aanleg van waterwegen in het oostelijk gebied wordt beoogd het westelijk gebied wat betreft drukte enigszins te ontlasten. Daarbij wordt in beide visies Maatwerk en Vrije Ontwikkeling naast wandel- en fietspaden de watersport toegelaten. Momenteel is het oostelijk gebied een relatief stiltegebied. Heeft de commissie ook overwogen dit stiltegebied als zodanig te handhaven? Immers naast recreanten die de gezelligheid opzoeken is er een groep recreanten die juist de stilte wil beleven, de vogelaars, de rustzoekers. Het oostelijk deel van de Alde Feanen is een uitgelezen gebied om aan de natuurrecreanten tegemoet te komen door alleen wandelaars, fietsers en niet-gemotoriseerde bootjes (electrobootjes, kano's) in het gebied toe te laten; dan hoeven er ook geen 2.5 m. hoge bruggen aangelegd te worden (de schaatser kan klunen). Niet alleen de rustzoekende natuurrecreant, ook de weidevogels, roofvogels, roerdompen, reeën, fazanten en andere diersoorten kunnen daar dan in alle rust gedijen.

Dit is een goede gedachte, en het ontwerpplan zal waarschijnlijk deze lijn gaan volgen.

- Schrijver is van mening dat in het westelijk Alde Feanen gebied de recreatie zou moeten plaatsvinden zoals nu het geval is. Wel zouden er zodanige maatregelen getroffen moeten worden dat de kleinere vaarroutes bevaarbaar blijven zonder verstopt te raken door de grote boten; die horen thuis op de grote vaarroutes van de Alde Feanen en op de grote meren elders in Fryslân. Recreatie aan de oostkant van de Alde Feanen zou moeten worden beperkt tot de natuurrecreant en liefhebber van stiltegebieden.

32	Recreatie	Toeristische Kano Bond Nederland Jan en Kina Streutker Praam 19 8447 CG Heerenveen	- Namens de Toeristische Kanobond Nederland willen wij in de eerste plaats aangeven dat wij blij zijn dat in dit unieke gebied een duidelijke plaats gegeven wordt aan het recreatief medegebruik. Zonder al te diep in te gaan op de VOR/MER gaat onze voorkeur sterk uit naar Vrije Ontwikkeling, met als motivatie: <ol style="list-style-type: none">1. Duidelijke scheiding tussen (grotere) motorboten en kleine watersporters. Momenteel is het op de toegankelijke wateren erg druk met motorboten (inclusief rondvaartboten e.d.) waardoor het gebied niet erg aantrekkelijk en gevaarlijk is voor de kleine watersport.2. In Maatwerk wordt het landschap (natuur) erg versnipperd
----	-----------	--	---

(natuurpolders) en krijgt het geheel een minder natuurlijk aanzien. Binnen de natuurpolders kan er worden gevaren met kano's maar dan moet er veelvuldig overgedragen worden en het betreft daarbij steeds kleine stukjes vaarwater. Veel overdragingen maakt het gebied onaantrekkelijk voor de kleine watersport en sluit per definitie roeivaartuigen uit. Met een wherry of vier (vierpersoons toer-roeiboot) vaar je geen route met meerdere overdragingen. Tevens leidt veel overdragen tot extra oeverschade. De grotere watersport heeft naar onze mening al voldoende geschikt vaarwater om van dit unieke gebied te kunnen genieten.

3. In de visie Maatwerk worden hogere boezemvaarten aangelegd met daaromheen kades. Voor de kleine watersport is dit niet aantrekkelijk omdat we laag op het water zitten en daardoor niet meer van het landschap kunnen genieten en dat laatste is nu juist de bedoeling. Hogere boezemvaarten zijn voor de kleine watersport niet nodig. Ze vergen wellicht ook vanwege de verhoogde dijken extra dijkonderhoud
4. Naast kanovaarders en roeiers kunnen ook de schaatsers veel beter van het gebied gebruik maken (veel minder gekluun).

Wij gaan er van uit dat gezien het reeds gestelde in het VOR/MER de kleine watersport een duidelijke plaats krijgt in de Alde Feanen, en zien de verdere ontwikkelingen dan ook met belangstelling en vertrouwen tegemoet.

De opmerkingen worden voor kennisgeving aangenomen.

33	Recreatie	Doarpsbelang Earnewâld Mevr. D. Hoekstra Mindertsfean 7 9264 TX Earnewâld	<ul style="list-style-type: none"> - Hoewel wij er ons van bewust zijn dat de status van Nationaal Park een toename van het aantal bezoekers met zich meebrengt, spreekt Doarpsbelang Earnewâld nadrukkelijk de wens uit dit zo veel mogelijk te beperken. Zowel de inwoners van het dorp als het bestuur zijn van mening dat het plafond qua drukte, met name in de zomerperiode, is bereikt. <i>Een kwantitatieve beperking is door de grote toegankelijkheid van het gebied niet te realiseren. Met al dan niet aanleggen van voorzieningen wordt zo goed mogelijk gestuurd op het niet verder doen toenemen van de recreatieve druk op het gebied, waarbij wellicht toch mogelijkheden bestaan voor een toename van het aantal gebruikers.</i> - In de tweede plaats acht Doarpsbelang Earnewâld het van groot belang dat er wordt gestreefd naar de aanwezigheid van een sportief en natuurgezind publiek. We denken hierbij aan activiteiten als fietsen, wandelen, kanoën en varen met kleine, stille bootjes. Dit dient ons inziens een belangrijk uitgangspunt te zijn bij de inrichting van het gebied, hetgeen tevens passend is in en bij het dorp Earnewâld. <i>Deze opmerkingen worden voor kennisgeving aangenomen.</i> - Tot slot, en dit aspect sluit aan bij het laatstgenoemde, verzoeken wij u dringend rekening te houden met de bewoners van het zgn. buitengebied, rekening te houden met hun privacy c.q. dit zo veel mogelijk te waarborgen. Dit laatste kan o.a. door geen grote boten toe te staan aan de oostzijde van het gebied. <i>Deze suggestie is van belang en wordt meegenomen.</i>
----	-----------	--	--

34	Recreatie	Vereniging 'De Princenhof' (eigenaren van de huisjes in de Alde Feanen) en Vereniging 'Erf' (eigenaren van woonschepen) Ir. B.C. Fortuyn en W. Strampel Willem de Zwijgerlaan 27 2341 EG Oegstgeest	<ul style="list-style-type: none"> - Uit de ons toegezonden stukken is ons onvoldoende duidelijk geworden welke invloed de herinrichtingsplannen zouden kunnen hebben op de mate van gebruik voor recreatie. Het moge duidelijk zijn dat wij in principe voorstander zijn van maatregelen die ongunstige ontwikkelingen (toename van lawaai, drukte en vervuiling) beperken en gunstige ontwikkelingen bevorderen (ontwikkeling flora en fauna). Echter zulke maatregelen zouden wel tot een significante bijdrage in de goede richting moeten leiden. <p><i>De plannen voldoen aan de door inspreker geformuleerde wensen.</i></p>
35	Recreatie	De Veenhoop Watersport en Recreatie Theo de Groot Eijzengapaed 8 9215 VV De Veenhoop	<ul style="list-style-type: none"> - Schrijver is als exploitant van de jachthaven en camping in De Veenhoop zeer ingenomen met het plan Maatwerk. Klanten komen op betreffende locaties in hoofdzaak voor rust, ruimte en natuur. Deze klanten vermijden bij voorkeur de drukke toeristische locaties zoals Earnewâld en Grou. - Door middel van een eigen boot of een door schrijver (exploitant) verhuurde kano, zeil-, of elektroboot kan men vanuit de Veenhoop de Alde Feanen bezoeken. De Headamsleat wordt hierin (o.a. door het beperkte vermogen van een elektroboot) vaak als minder prettig beschouwd en zorgt voor een gevoelsmatige afstand tussen het Nationaal Park en de Veenhoop. Onze hartewens is dan ook, dat ooit de Alde Headamsleat weer opengesteld wordt en vanuit onze richting bevaarbaar wordt gemaakt. Het plan Maatwerk biedt alternatief op onze wens en maakt de Alde Feanen beter toegankelijk vanuit de Veenhoop. Met als gevolg een betere spreiding van bezoekers. De Veenhoop welke vanaf de A7 zeer goed bereikbaar is kan dan ook in het plan Maatwerk goed dienen als een toegangspoort voor die bezoeker die geen behoefte heeft aan grootschalig toerisme. - Voor de mensen die per fiets het park willen verkennen bieden beide plannen, naar ons lijkt, gelijkwaardige mogelijkheden. <p><i>De ondersteuning van de LC plannen wordt voor kennisgeving aangenomen. Openstellen van de Alde Headamsleat is momenteel geen onderdeel van de plannen; de focus voor kleine waterrecreatie is gericht op de oostzijde. Een toegang van de Alde Headamsleat nabij de Hoodambrug is gelet op de kades en de beroepsvaart niet goed mogelijk.</i></p>
36	Recreatie	Erwin Posthumus Feestlân 11 8408 JK Lippenhuizen	<ul style="list-style-type: none"> - Schrijver heeft groot bezwaar tegen de vaarroute om de Jan Durkspolder heen zoals gepland in Maatwerk. Hij vraagt zich af waarom het nodig is deze vaarroute nog door te trekken vanaf de kano-overdraagplaats langs de polder. Deze vaarroute zal een behoorlijk overlast met zich meebrengen voor zowel de vogels (in de vorm van verontrusting) als de vogelaars (in de vorm van gezichts- en geluidshinder). Zeker omdat er bij wordt vermeld dat er hier naar hartelust gevaren kan gaan worden heeft schrijver er weinig vertrouwen in. Als reden wordt gegeven dat het centrale deel van de Alde Feanen zo enigszins wordt ontlast. Het oostelijke deel zal echter een behoorlijke

stroom recreanten kunnen verwachten, wat de natuur hier ernstig aan zal tasten. Die afweging zal gemaakt moeten worden, maar de vaarroute om de Jan Durkspolder is zeer bezwaarlijk. Dit gebied is zeer geschikt om vogels te kijken (parkeerplaats vlakbij, goed bereikbaar, is erg handig met een zware telescoop en verrekijker), en mag daarom niet worden 'afgepikt' van de vogelaars.

- De (van meer kanten) ingebrachte bezwaren zijn aanleiding geweest tot het opstellen van een meest Milieuvriendelijk Alternatief, met vaarten op lager peil waardoor alleen de kleine waterrecreatie toegang heeft. Bij het te vervaardigen ontwerpplan zal waarschijnlijk op deze lijn worden ingezet.
- Tegen het natuурpad maakt de schrijver minder bezwaar.

Wat 'minder bezwaar' precies betekent is onhelder. De LC is van mening dat natuur ook beleefd moet kunnen worden en dat de wandelpaden die beleving mogelijk maken zonder aan de te beleven natuur afbreuk te doen.

37	Recreatie	Auke Mulder en Tineke den Nijs Westersanning 26 9216 XH Oudega	- Voor zover wij dat kunnen beoordelen is het onze indruk dat u met betrekking tot de doelstellingen 'ontwikkeling laagveenmoeras' en 'inspelen op het advies Commissie waterbeheer 21 ^e eeuw' twee zeer bespreekbare visies hebt ontwikkeld. De doelstelling 'ruimte voor recreatief medegebruik' verdient echter naar onze mening in deze vroege planfase meer aandacht. Vanzelfsprekend kan er op water gevaren worden, op fietspaden worden gefietst en passen deze activiteiten onder de noemer: 'recreatief medegebruik'. Het kan echter de kwaliteit van het totaalplan zeer ten goede komen als in de eerste planfasen ook een soort 'recreatieplan' wordt gemaakt. Hierin kunnen de contouren van het totale recreatieaanbod worden geschetst. Contouren die passen bij het karakter van het natuurgebied. Het recreatieplan zou uitgangspunten moeten formuleren voor bezoekersaantallen, verkeersstromen, etc. Het is zeer waarschijnlijk dat de bezoekersaantallen de komende jaren aanzienlijk kunnen toenemen mede als gevolg van voorgestelde ingrepen. Bekend zijn voorbeelden van Europese en Amerikaanse parken waar dagelijks het bezoekersaantal wordt gecontingenteerd. Zover zal het in de Alde Feanen waarschijnlijk niet komen, maar het illustreert de spanning die tussen natuur en recreatiebelangen kunnen ontstaan. Als het 'recreatieplan' van begin af aan in de natuurplannen wordt geïntegreerd, komt dat de totale gebiedskwaliteit ten goede. In andere gevallen is het mogelijk dat later de recreatie een eigen weg zoekt naar mooie maar ook kwetsbare plekken met mogelijk ongewenste effecten voor de natuur. Het planmatig integreren van toekomstige recreatieontwikkelingen zal ook de harmonie in de plannen ten goede komen. <i>Een apart recreatieplan is niet vervaardigd, maar mede vanuit het Overlegorgaan is en wordt recreatiebeleid ontwikkeld voor het gebied. De kwantitatieve sturingsmogelijkheden ontbreken in dit gebied, waarmee sturing slechts een beperkte invloed kan hebben.</i> - Onze voorkeur gaat uit naar Maatwerk. Hoewel de verschillen tussen beide visies niet groot lijken, biedt Maatwerk meer variatie voor natuur en recreatie. Voor omwonenden en andere bezoekers van het gebied (Nationaal Park i.o.) is dat
----	-----------	--	--

aantrekkelijk. De diversiteit maakt het ook mogelijk de natuur gedurende bepaalde tijden te beschermen door bezoekers daar te weren en op andere plekken alternatieven te bieden.
Wordt voor kennisgeving aangenomen.

38	Recreatie	R. Sytema Eilânsgrien 38 9264 TC Earnewâld	- Apart van de hoofdingeling zou de schrijver graag zien dat enkele paden toegankelijk worden voor minder validen, het liefst zó dat er een route mogelijk is. Om in te spelen op de projecten van Mopark –zoals het promoten en gebruiken van speciale fietsen voor minder validen, die wel tot 1 meter breed zijn én het initiatief van een fietspont over de Kruiswaters (vanuit de Langesleat)- zouden de volgende aanpassingen wenselijk zijn: <ol style="list-style-type: none">1. verbreden van het fietspad naar de Kruiswaters, in ieder geval vanaf het bruggetje over de Ringvaart tegenover Brenninkmeijer2. het realiseren van een aanlegplaats aan de Langesleat voor een fietspont3. rolfiets-vriendelijke aanpassing van de brug, zoals de hoogte c.q. helling4. verbreden van het fietspad naar de fietspont op Sitebuorren <p><i>Het opnemen van voorzieningen voor minder validen is in dit stadium wat aan de vroege kant; mogelijkheden om de gedane suggesties vorm te geven zullen worden onderzocht bij het opstellen van de uitvoeringsmodules. De intentie om aandacht te besteden aan dit onderwerp zal in het raamplan worden verwoord.</i></p>
39	Recreatie	H.J.W. de Baar Eeuwigelaan 28 1861 CM Bergen	- Het is spijtig dat reeds in 1990 door It Fryske Gea en de Friese Milieufederatie gevraagd werd om aandacht voor het gebied (aldus de toegezonden grote uitvouw-folder), maar dat pas sinds 1997 een eerste begin werd gemaakt en pas in 2003 dit breed aan een aantal, maar lang niet alle, betrokkenen werd medegedeeld. Inmiddels zijn sinds 1990 diverse kansen voorbij gegaan om door actief bestuur van de overheid het behoud van het natuurgebied positief te steunen. Immers binnen de kern van het dorp Earnewâld vonden sindsdien <u>diverse ontwikkelingen</u> plaats: <ol style="list-style-type: none">1. Bestaande bedrijven voor verhuur van recreatieboten hebben zich uitgebreid zodat het aantal verhuurde boten sterk is toegenomen, zowel door toegenomen aantallen zeil- en motorboten per bedrijf, maar ook doortoename van het aantal, al dan niet formeel als zodanig bekend staande, verhuurdersbedrijven.2. Door projectontwikkelaars is met kennelijke instemming van de autoriteiten een zeer groot bungalowpark It Wiid gebouwd met een exploitatieplan waarbij een zeer sterke toename van de recreatieve druk op het natuurgebied onvermijdelijk was. Inmiddels is dit exploitatieplan ook zakelijk desastreus gebleken want economisch niet haalbaar, leidend tot faillissement met zeer negatieve gevolgen voor de particulieren die in een bungalow hebben geïnvesteerd. Op dit moment is de exploitatie van het park nog steeds financieel zorgwekkend, aldus een van de leden van het bestuur van een huidige vereniging van eigenaren. Niettemin leidt de verhuur van bungalows tot grote overlast in het natuurgebied, met name door de verhuur

van een flink aantal (20 of meer?) open bootjes met helaas zeer luidruchtige buitenboordmotors, alsmede de organisatie van groeps-kanotochten die ook gepaard gaan met zeer veel lawaai door geschreeuw over en weer, ook vanuit de volgboot met eveneens luidruchtige buitenboordmotor. Deze kanotochten vinden ook vaak plaats tijdens de avond terwijl dan juist na een te drukke recreatievaart overdag de rust had kunnen weerkeren. Terwijl tot voor kort de grote drukte in het natuurgebied beperkt was tot de twee zomermaanden juli en augustus, is door deze extra verhuur van bungalowpark It Wiid nu niet alleen de drukte in deze twee zomermaanden toegenomen, maar met name in voor- en naseizoen de drukte en geluidsoverlast ook sterk toegenomen,

3. Er hebben zich twee nieuwe rondvaartbootbedrijven gevestigd die samen inmiddels 11 rondvaartboten exploiteren. Daarnaast zijn er nieuwe rondvaartboten die van nabije locaties het gebied regelmatig bezoeken, zoals de Frisian Queen (radarboot) vanuit Leeuwarden, en voor hun verhuur ook in de telefoongids van Earnewâld staan vermeld. Kortom in de orde van 15 nieuwe rondvaartboten zijn in de afgelopen 10 jaar toegevoegd. Deze rondvaartboten zorgen voor grote schade en grote drukte hetgeen haaks staat op natuurbehoud, alsmede de overlast voor de overige kleinere boten in het natuurgebied. Enerzijds wordt op diverse rondvaartboten middels een zeer luide luidspreker explicatie gegeven aan de toeristen, met dagelijkse geluidsoverlast mede in het voor- en naseizoen. Dit is met name het geval voor de firma Friesland BV MSK. Ook zijn er regelmatig feesten en partijen aan boord in de avond, in het donker rondvarend zien de feestgangers niets van de natuur maar zorgen wel voor veel verstoring van het dierenleven en de rust van meer natuurminnende recreanten. Anderzijds zijn deze boten te groot voor de nauwe vaarwateren en veroorzaken door hun zuigende werking zeer veel schade aan bodem en oevers. De schade aan bodem en oevers door deze rondvaartboten is ongetwijfeld veel groter dan de in de nieuwe plannen beoogde verbetering van de verlandingsvegetaties. Met andere woorden een terugkeer naar een kleiner aantal rondvaartboten met ieder ook veel kleinere waterverplaatsing is veel effectiever voor de natuur dan de huidige plannen. Bovendien is er veel overlast voor andere boten zoals in een foto op de brochure/folder overigens treffend getoond (polyvalk wordt weggedrukt door rondvaartboot). Knelpunten zijn met name: de Oudeweg, waar doorvaart van elke rondvaartboot stevast grote problemen oplevert voor alle andere boten, en de rondvaartboot MARPRINSES (capaciteit 295 personen) die door extreem grote afmetingen in diverse nauwe doorgangen regelmatig bijna-aanvaringen en werkelijke aanvaringen realiseert. Met name in de nauwe verbinding tussen Hansmeer en Grutte Krite is de MARPRINSES een gevreesde verschijning bij de overige pleziervaart. Bijgevoegd is een getuige-verklaring van een aanvaring door dit schip veroorzaakt in dit nauwe vaarwater; de

betreffende gekraakte zeilboot is inmiddels feitelijk total loss gebleken.

4. Het is tenslotte bekend dat de boven genoemde verstoringen van de rust door toenemend lawaai een zeer negatief effect heeft op het succes van de meeste diersoorten. Met name de toenemende drukte in het voorjaar, het broedseizoen van vogels, is zeer zorgwekkend.

- Opmerkingen t.a.v. recreatieve voorzieningen

1. De opsomming van recreatieve voorzieningen in het dorp Earnewâld zou gebaseerd zijn op een rapport van VanderTuuk (2002). Helaas is dit rapport niet te vinden in de aparte literatuurlijst noch in een van de andere documenten. Het is daarom niet mogelijk na te gaan of VanderTuuk betere specificaties geeft dan de summiere en daarom ontoereikende lijst in Tabel 4.1. Met name het aantal van 398 verhuurboten dient nader gespecificeerd te worden. Immers juist het gebruik van de verhuurboten draagt sterk bij aan drukte en verstoring van het natuurgebied. Het is zonneklaar dat een te verhuren eenpersoonskano niet te vergelijken is met de grootste rondvaartboot voor 295 opvarenden. Daartussen zijn voor de hand liggende categoriën, zodat een indeling zou kunnen zijn als volgt:

- eenpersoons- en twee-persoonskano (bv. Fa. Wester, Fa. Hollema)
- open zeilboot (bv. Polyester valk, zestienkwadraat; bv. Fa. Wester)
- open (meestal stalen) schouwtje met buitenboordmotor (It Wiid, aantal van ongeveer 20 bootjes ?, uitbesteed aan Hollema?)
- open vlet of sloepje (meestal staal) met binnenboord dieselmotor (bv. Fa. Wester, Fa. Hoekstra)
- Traditionele skutsjes en andere tsjalken (enkele schepen, vermeld capaciteit aantal opvarende per schip, Fa. Arendswoud ?)
- Grote moterkruisers, verhuur per week (bijv. Fa. Westerdijk, Fa. Hoekstra; elk ongeveer 10 schepen ?)
- Rondvaartboten (ongeveer 12 schepen, vermeld dient te worden de capaciteit per schip; Fa. Princenhof zes schepen zie www.princenhof.com; Fa. Friesland BV MSK vijf schepen met capaciteiten van 32, 40, 100, 100, 120 personen; Fa. Arendswoud 1 schip ?). Hebben deze schepen voorziening voor opslag van afvalwater uit toiletten en keukens, of wordt dit deel of geheel rechtstreeks in het oppervlaktewater geloosd?

2. De grote motorkruisers maken weliswaar vaak langere tochten ook ver buiten de Alde Feanen, maar dit wordt meer dan gecompenseerd door de vele grote verhuur-motorkruisers die van elders naar de Alde Feanen komen.
3. Tevens is er naast een genoemd aantal van 12 bootverhuurbedrijven ook een klein aantal particulieren die elk een aantal boten verhuren. Dit is makkelijk na te gaan door lokale navraag en als aparte categorie te vermelden.

- Opmerkingen t.a.v. Recreatieve infrastructuur:

1. Uit het rapport": *"De Alde Feanen is een uitstekend watersportgebied. Het gebied biedt toegang voor alle soorten vaartuigen van kano tot rondvaartboot. Echter voor de bedreven zeilsporter zijn de ondiepe wateren, het beperkte wateroppervlak en het beschutte karakter van het gebied niet geschikt. De Alde Feanen dient meer voor de recreatieve zeiler, die van natuur en afwisseling houdt"*. Dit citaat geeft een zeer onjuiste voorstelling van zaken wat betreft de zeilsport. Het gebied is ZEER GESCHIKT voor de bedreven zeiler. Sterker nog, men dient enige bedrevenheid in het zeilen te hebben om op zeilkracht door de nauwe en soms ondiepe vaarwateren te kunnen manoeuvreren. Dit eist meer bedrevenheid dan zeilen op een groot open meer, zoals het Snekermeer of de Fluessen, waar de enige uitdaging voor bedrevenheid plaatsvindt tijdens in- of uitvaren van een jachthaven. Wel is het zo dat er weinig sprake is van een echt competitief wedstrijdzeilen binnen de kaders van het KVWV en haar verenigingen, dit afgezien van een zeer actief wedstrijdprogramma van Olympiäjollen. De ondiepe wateren en het beschutte karakter bieden inderdaad weinig kans voor het uitleggen van een ideale driehoekswedstrijd baan, maar zijn dus juist wel een uitdaging voor de bedreven zeiler. Het enige waar minder alertheid/ bedrevenheid nodig is betreft de voorspellingen van weer en wind. Op groot water zoals Noordzee, Waddenzee, IJsselmeer, of ook de Fluessen en Snekermeer is het voor veiligheid van schip en opvarende nodig een goed weerbericht te hebben alvorens uit te varen. In het gehele gebied tussen Grouw en Earnewald is dat nauwelijks nodig, want bij een onverwacht harde wind of storm kan men altijd snel de wal opzoeken. Dit is overigens ook weer een groot voordeel van het zeilgebied. Immers waar men in de herfst in havens rond het IJsselmeer vaak een weekend verwaaid ligt vanwege storm, kan in de Alde Feanen nog steeds gezeild worden mits met een stevige boot en bedrevenheid van de schipper. Ook in de zomer bij een stormweek ziet men dat de botters, grote klippers etc. van de bruine vloot van IJsselmeer en Waddenzee een alternatief zoeken in de Friese binnenwateren inclusief de Alde Feanen. Het is ook onjuist te stellen dat het wateroppervlak beperkt is. Immers vergeleken met bijvoorbeeld de Kagerplassen of het Brielse Meer of andere populaire wateren in de randstad Holland is het Princenhof/ Alde Feanengebied echt niet zo klein. Bovendien is het juist door de combinatie met de Wijde Ee en het Pikmeer richting Grouw, alsmede De Veenhoop richting Drachten, en de navenante verbindingswateren een zeer UNIEK en zeer GROOT zeilgebied. Elke dag kan met vele zeilboten in het Prindenhof/ Alde Feanengebied zelf zien zeilen, en vele andere boten heen en weer zien gaan tussen pakweg Grouw en Earnewald. Dit geldt zeker ook voor de verhuurvloot vanuit Earnewâld waar zowel de polyvalken als de skûtsjes over het gehele gebied uitzwermen. Daarnaast maken diverse zeilscholen uit de regio elke week een (afsluitende) toertocht door het gebied, dit zowel voor bijv. Optimisten uit de Veenhoop als polyvalken van bijv. De

Pean. Kortom het gebied is niet alleen zeer geschikt voor zeilen maar wordt ook daadwerkelijk zeer veel daarvoor, en met kennelijk plezier en tot genoegen van velen, gebruikt. Zou men een telling doen van pleziervaartuigen die in het gebied per jaar rondvaren, dan is de kans groot dat zeilboten tot de grootste categorieën behoren, zo niet de grootste categorie zijn. Zeilvaart is daarnaast ook de tak van watersport of recreatie met verreweg de langste traditie in het gebied, en uit de aard van voortstuwing, ook zonder lawaai of milieuvervuiling. Ten slotte is bekend dat vrijwel elke zeiler in Nederland een recreatieve zeiler is. Het aantal personen dat als zeiler zijn kostwinning heeft is immers zeer laag, zowel nationaal als binnen Earnewâld waar alleen de schippers op de skutsjes alsmede enkele zeilinstructeurs wellicht als professional kunnen worden aangemerkt, en dan alleen nog seizoensmatig. De term "recreatief" is in de context ten opzichte van eerder genoemd "bedreven" wat neerbuigend, tevens overbodig, en kan beter achterwege blijven: "De Alde Feanen is bij uitstek geschikt voor de zeiler die van natuur en afwisseling houdt".

Het rapport van Van der Tuuk is vervaardigd in opdracht van het Nationaal Park en is aldaar te verkrijgen of in te zien. De planvorming landinrichting is ten aanzien van recreatie zodanig beperkt in de sturingsmogelijkheden dat het niet opportuun wordt geacht vanuit de LC diepgaand onderzoek te doen naar welke categorieën boten worden verhuurd. Dat er problemen zijn met de verschillende soorten gebruikers is bekend zoals u ook bevestigt; oplossingen zijn evenwel niet eenvoudig te bereiken. Oplossingen spelen zich minder af in inrichting dan in gebruiksafspraken omtrent het gebied, gegeven de inrichting. Alleen mogelijke oplossingen in het oostelijk deel hebben vooral betrekking op inrichting, omdat inrichting daar thans nog beperkt aanwezig is. De denklijn ten aanzien van de zeilers is helder; in een volgende versie zal worden aangegeven welk type zeiler met name van de Alde Feanen gebruik kan maken zonder daar waardeoordelen aan te verbinden.

2. Uit het rapport: "Een ander belangrijk aspect voor de waterrecreatie is de waterkwaliteit in het gebied. De waterkwaliteit nabij "It Wiid" voldoet niet aan de normen, zoals die gesteld zijn in het waterhuishoudingsplan. Verbetering van de waterkwaliteit is vooral voor zwemmers van belang". Toelichting ontbreekt omtrent de locatie, de aard en oorzaak van het slechte water rond It Wiid. Wordt hier bedoeld de camping It Wiid of het bungalowpark It Wiid? Hoe en hoe vaak is de kwaliteit van het water vastgesteld (bijv. telling van bacterie E.coli? of chemische analyse van bijv. BOD, hoe vaak is een monster genomen en wanneer, in welk seizoen?) Is dit door vervuiling met bijvoorbeeld ongezuiverd afvalwater, of door afvalwater vanuit boten in de nabije jachthavens, of directe lozing vanuit reguliere woningen en gebouwen, of gebrekkige circulatie/ menging/ verversing waardoor zuurstofgebrek? Of is er vervuiling door benzine, dieselolie etc.?

Nabij It Wiid gaat het om boezemwater. Dit water was tot de jaren '90 sterk eutroof. Sinds die tijd is er enige verbetering opgetreden,

maar anno 2002 kan dit water nog steeds beschreven worden als sterk eutroof met hoge N en P gehalten. Het overbelasten van het oppervlaktewater met nutriënten manifesteert zich in overmatige groei van algen, en dus een lagere zwemwaterkwaliteit. In de Alde Feanen vindt sinds 1987 uitgebreid waterkwaliteitsonderzoek plaats, op verschillende locaties, en ten aanzien van verschillende parameters, deels middels het waterkwaliteitsmeetnet van Wetterskip Fryslân en deels projectmatig.

- Opmerkingen t.a.v. Trends en ontwikkelingen: Uit het rapport: "De recreant heeft meer geld te besteden, wordt steeds kritischer en wil meer comfort. Om hierop te kunnen inspringen is het van belang een eigentijds en kwalitatief goed product te kunnen aanbieden. De leeftijdssamenstelling van de vakantiegangers verandert, het aandeel 55 +ers neemt toe. Dit gegeven zal de vraag naar recreatieve voorzieningen en activiteiten beïnvloeden. De recreant beschikt over meer vrije tijd, die wordt ingevuld met korte vakanties of dagtochten. Er is dus een vraag naar voorzieningen die geschikt zijn voor kortere vakanties, die meer verspreid over het seizoen kunnen plaatsvinden. Daarnaast vindt de recreant aspecten als afwisseling, authenticiteit, natuur- en rustbeleving belangrijker. Plattelandstoerisme, als recreëren bij de boer en recreatief medegebruik van de natuur in de vorm van wandel-, fiets- en kanomogelijkheden worden dan ook op prijs gesteld". Deze trend is wellicht de toekomst al moet dat nog blijken, en inderdaad zeer wenselijk, maar helaas te idyllisch en rooskleurig want staat haaks op de feitelijke trend in de afgelopen tien jaar. Immers de toenemende verhuur- en rondvaartbootvloot in de periode 1990-2003 heeft in feite geleid tot steeds grotere drukte en lawaai. Daarnaast is meer recent een enorme groei geweest van het aantal kleine rubberboten met buitenboordmotoren, die vaak als bijboot bij een motorkruiser zijn aangeschaft. De gehele dag en met name tijdens de avond wordt hiermee zeer veel harder gevaren dan wettig toegestaan, hetgeen gepaard gaat met veel lawaai. Opvarenden zijn vaak jongens (8 – 16 jaar oud) oftewel hun vaders (zeg 35 – 45 jaar oud), dus zeker niet een trend van toenemend aandeel 55 plussers, integendeel. Inspectie rondes van het Fryske Gea alsmede recent toenemend optreden van de waterpolitie worden op zich zeer gewaardeerd, maar zijn helaas niet meer dan dweilen met de (gas)kraan wijd open. Wil men inderdaad natuur en rustbeleving stimuleren, dan zal een radicaal ander beleid t.a.v. met name buitenboordmotoren nodig zijn. Versnelde invoering van merendeels elektrische fluisterboten voor der verhuurvloot te Earnewâld ligt voor de hand. Het beleid in bijvoorbeeld Giethoorn en omgeving kan leerzaam zijn voor Earnewâld en omgeving. Een subsidieregeling voor versnelde afschaffing van gewone buitenboordmotoren in de verhuurvloot is mogelijk een veel betere investering voor natuurbeheer dan sommige andere voorgestelde investeringen voor herinrichting van het gebied. Buitenboordmotoren geven niet alleen veel lawaai, erger nog is de zeer ernstige milieuverontreiniging waar met name ook de mengsmering desastreus is voor het watermilieu. Over emissies van toxische stoffen in water en lucht door

buitenboordmotoren is internationaal zeer veel bekend door wetenschappelijk onderzoek. Het is dus zeer goed mogelijk op grond hiervan en van het aantal aanwezige buitenboordmotoren een schatting te maken van jaarlijkse emissies, alsmede het afbuigen van de groei van die emissies door bijvoorbeeld invoering van elektrische fluisterboten. Daarnaast is het raadzaam te denken over meer effectieve methodes voor controle tegen snelvaren.

Het gebruik van de wateren levert weliswaar een aantal problemen op, maar die vallen buiten de mogelijkheden van inrichting van het gebied. De gesignaleerde problemen horen thuis bij het Overlegorgaan Nationaal Park en zijn daar ook bekend.

- Opmerkingen t.a.v. recreatieve zonerings: Uit het rapport "In het oostelijk deel kan accent worden gelegd op de kleine watersport, zoals kanovaren en electrovaren, waardoor de kleine en stille boten enerzijds en overige boten anderzijds ruimtelijk kunnen worden gescheiden". In het concept Maatwerk is in de schetskaart in het oostelijk gebied een netwerk van nieuw te graven brede vaarten getekend. Volgens de heer Foekema van het projectbureau (per telefoon dd. 17/10/2003) zijn deze min of meer op schaal geschetst, dus met een beoogde breedte vergelijkbaar met die van huidige Folkertsloot. De doelstelling van slechts toegang voor kleine stille boten is loffelijk. Met name voor elektrovaren zou dit ook een stimulans kunnen zijn om de verhuurders van kleine open boten sneller te doen omschakelen van een vloot met buitenboordmotoren, naar een vloot met stille en milieuvriendelijke motoren. Dit is tevens gunstig voor het reeds bestaande westelijke natuurgebied. Echter hoe en door wie wordt de toegangsbeperking gecontroleerd en gehandhaafd? Worden bij diverse ingangen controleposten ingericht en gaat daar dan een aantal bezoldigde ambtenaren toezicht houden? Of betaalt iedere kano of electroboot een toegangsbedrag waarmee het salaris van deze zomercontroleurs wordt bekostigd? De ervaring in het bestaande natuurgebied leert dat controle op snelvaren vrijwel niet mogelijk is, tenzij men financiering zou hebben voor vrijwel continue aanwezigheid van waterpolitie/ Fryske Gea, hetgeen zeer hoge salariskosten met zich meebrengt. Een nauwe toegang door stalen palen werkt goed in sommige Petten gebieden om aldus grote boten buiten te sluiten, maar kan de vele (buitenboord)motorbootjes helaas niet tegenhouden. Een zeer nauwe toegang (pakweg 75 cm) tussen stalen palen zou praktisch goed en kosteloos werken om alleen kano's door te laten, maar aldus is de kans voor elektroboten vervallen. Ten slotte: een beperkte toegang voor alleen kano's en elektroboten zou, indien uitvoerbaar, natuurlijk een stimulans zijn voor botenverhuurbedrijven in Earnewald die daarmee een groter areaal vaargebied aan hun huurder kunnen aanbieden. Enerzijds is dit de lokale bedrijven gaarne gegund en lijkt op het eerste gezicht sprake van een winwinsituatie voor diverse betrokkenen. Echter de rekening daarvoor wordt elders gepresenteerd. Het is immers de vraag of de extra investering van 12 miljoen (Maatwerk 33M t.o.v. Vrije ontwikkeling 21M) alsmede hogere exploitatiekosten van Maatwerk, dit allemaal uit (rijks)belastingopbrengsten. Bijvoorbeeld is zulke indirecte stimulering van bedrijven door

subsidie niet in strijd met de Nederlandse of Europese mededingingswetgeving? Kortom het ondernemerschap van lokale recreatiebedrijven wordt zeer gerespecteerd. Toch zou dit volgens het rapport af en toe haaks kunnen staan op natuurbehoud en de wens tot stille recreatie vormen, met inherent risico van afmaken van de kip met de gouden eieren. Daarnaast zou gelet moeten worden op wetgeving voor vrije mededinging.

Zoals eerder aangegeven is gebruik van het gebied moeilijk vanuit inrichting te sturen. De problemen zijn bekend bij het Overlegorgaan.

- Opmerkingen t.a.v. het uitzetten van de drie denklijnen: Uit het rapport: *"Recreatieve zonerings: Binnen de nieuwe natte natuur in het oostelijk deel kunnen accenten worden gelegd met betrekking tot waterrecreatie en ontmenging van boottypen (kleine watersport: kano's, roeiboten, fluisterboten, plankzeilen, en grotere boten: beroepsrondvaartboten, zeilboten, motorboten)".* De voorgestelde indeling in kleine en grotere boten en ontmenging daarvan is subjectief en wijkt af van de huidige praktijk. Bijvoorbeeld plankzeilen wordt vrijwel niet meer gedaan en een nieuw stelsel van weliswaar brede sloten met lage bruggen lijkt ook niet echt aantrekkelijk voor plankzeilers. Oftewel plankzeilen is en zal vermoedelijk een verwaarloosbare categorie blijven. Fluisterboten zijn in feite net zo groot als de open schouwtjes met buitenboordmotoren en de open sloepjes van It Wiid met buitenboordmotoren. Diverse zeilboten zijn in feite van vergelijkbare lengte. Ontmenging van kleine en grote watersport ligt dus eerder rond een bootlengte van ongeveer 6 meter, waarbij grotere (kajuit)zeilboten, skutsjes, motorkruisers en rondvaartboten in de grote categorie zouden vallen. Door hieraan toe te voegen de categorie van open (buitenboord)motorbootjes zou bovendien een scheiding tussen stille en luidruchtige watersport zijn te realiseren.

De voorgestane scheiding zal uit oogpunt van handhaafbaarheid via fysieke beperkingen worden gerealiseerd. Dat betekent dat vermoedelijk de scheiding zal plaatsvinden via breedte van de aan te leggen sluizen. Volgens de jongste gedachten worden de nieuwe vaarten mogelijk op een lager peil aangelegd waardoor er geen contact is met de boezem en alleen kano's en kleine bootjes mogelijke gebruikers worden (en kunnen bijvoorbeeld een aantal bootjes permanent op het lagere peil aanwezig zijn).

- Tekst op de grote uitvouwfolder: "Wanneer het gebied inderdaad de status 'Nationaal Park' krijgt, dan zal de toeristenstroom van recreanten ook daardoor nog toenemen". Geen vermelding wordt gemaakt van de kennelijk reeds ver ontwikkelde plannen voor de bouw van een groot bezoekerscentrum nabij de locatie van het huidige gemeaal Offerhaus. Dit bezoekerscentrum zal inderdaad leiden tot een grotere toeristenstroom. Dit leidt tot de volgende vragen:
 1. Is het bezoekerscentrum noodzakelijk, zo ja waarom?
 2. Is het noodzakelijk om een bezoekerscentrum te bouwen naast het reeds bestaande centrum van It Fryske Gea?
 3. Indien toch noodzakelijk, ligt het dan niet voor de hand de gebouwen van de huidige financieel zeer noodlijdende centrale voorzieningen van bungalowpark It Wiid deze bestemming te geven? Naar men mij heeft medegedeeld zou de huidige vereniging van eigenaren tevens exploitant

zeker bereid zijn tot nader overleg over een of andere vorm van overdracht van deze gebouwen.

Het bezoekerscentrum was naar de locatie onzeker op het moment dat de landinrichtingsplannen werden afgerond. Het ontwerpplan dat straks wordt vervaardigd, zal rekening houden met het bezoekerscentrum. Of het bezoekerscentrum nodig is of niet is ten eerste een achterhaalde discussie en bovendien de competentie van het Overlegorgaan.

- Als bijlage is een getuigenverklaring toegevoegd van een situatie waarin de schrijver en zijn echtgenote getuige waren van een aanvaring in de Alde Feanen tussen een rondvaartboot en een zeilboot.

40	Recreatie	Stichting Behoud Fries Cultuur-landschap Mid Fryslân F. de Wolf Oostergostraat 37 9001 CG Grou	<ul style="list-style-type: none">- vindt dat niet duidelijk is wat met zonering wordt bedoeld <i>Zonering betekent opdeling van verschillende vormen van recreatief gebruik. Met name de verschillende vormen van watersport die nagenoeg overal hetzelfde water delen, leiden tot irritaties en gevaarlijke situaties. Het streven is daar via zonering iets aan te doen.</i>- vindt beperkingen van de huidige waterrecreatiemogelijkheden sociaal onaanvaardbaar en vindt dat uitbreiding mogelijkheden voor bepaalde typen vaarrecreatie (electroboten) niet ten koste mag gaan van andere en vindt eenrichtingsverkeer niet aanvaardbaar, zeker voor kleinere zeilboten <p><i>De problemen zijn zodanig dat niets veranderen geen vanzelfsprekendheid kan zijn. In overleg met het Nationaal Park wordt naar aanvaardbare oplossingen gezocht.</i></p> <ul style="list-style-type: none">- vindt dat toezicht geluidsoverlast en te grote vaarsnelheden kan voorkomen <p><i>Helaas is toezicht niet alleen effectief maar ook erg duur. De mogelijkheden zijn daarmee beperkt.</i></p> <ul style="list-style-type: none">- vindt dat de overheid toename waterrecreatie zelf stimuleert (bouwen aan het water) <p><i>In beginsel correct en daarmee moet worden gewerkt omdat stoppen van bouwen aan het water in de kring Drachten – Sneek – Leeuwarden vanwege de druk op de Alde Feanen geen haalbare kaart is en bovendien niet de enige oorzaak van de problemen.</i></p> <ul style="list-style-type: none">- wil dat alle in de loop der jaren vervallen mogelijkheden voor kleine boten (open zeilboten zoals 16m2, schouwen en kleine motorboten) hersteld worden (Cuba sleat, verbinding Folkertsleat ter hoogte van de Rengers Pôle en de Holstmar-Saiter Petten (al vastgelegd in het vroegere intergemeentelijke basis recreatieplan Midden Friesland), het Izakswiid, en nog verscheidene andere wateren die vroeger bevaarbaar waren. Door een breedte-beperking bij de ingangen van de wateren tot bv. 2,75 m. zouden ze alleen voor kleinere boten toegankelijk moeten zijn. Maar om er te kunnen zeilen en ook een slagje te kunnen maken zou de op 1.50 m. gebaggerde bodembreedte tenminste 15 m. moeten zijn. <p><i>Openstellen van sloten wordt momenteel bediscussieerd in het Overlegorgaan, waar deze discussie meer op zijn plaats is dan in de LC.</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Vindt dat recreatievaarten, ook de kleine, door baggeren op diepte gehouden moeten worden en bestemming
----	-----------	---	---

'multifunctioneel water' moeten krijgen (verzekering duurzame bruikbaarheid)

Wanneer dit leidt tot meer menging van gebruik dan nu, dan staat dit haaks op de gewenste ontwikkelingsrichting en wordt dan ook niet ondersteund. Baggeren is in zijn algemeenheid geen taak voor de LC.

- Volgens de Streekplanuitwerking Blauwe Zone zou de Rengerspôle moeten worden ontwikkeld als concentratiegebied voor aanlegplaatsen. In het noordelijke deel door daar inhammen in te maken met aanlegplaatsenvoor kleinere boten zoals 16 m2 en sloepen. De tussenliggende stroken zouden met schone bagger moeten worden opgehoogd, zodat een voldoende droog terrein ontstaat.

Deze opmerking zal worden betrokken bij de verder planvorming.

- De niet in het open landschap passende hoog opgaande begroeiing op de zuidelijke helft van de Rengerspôle is strijdig met de bestemming 'water' en het streven naar openheid, en zou moeten worden verwijderd, ook i.v.m. windvang voor zeilers. Alleen wat lage bosjes moeten blijven bestaan. Mogelijk kan ook daar na egalisatie en aanleg van inhammen de aanlegcapaciteit worden vergroot.

Deze kwestie is geen inrichtingskwestie maar een beheerskwestie en zal worden voorgelegd aan de beheerder.

- Vindt dat ook elders meer aanlegplaatsen kunnen worden ontwikkeld, bv. Langs de noordzijde van de Geau. Door een sloot zou als dat nodig is een scheiding tussen die aanlegplaatsen en de Wydlannen kunnen worden aangebracht.

Eén van de randvoorwaarden voor de LC is dat de recreatieve ontwikkelingen aan de rand van het gebied moeten worden gesitueerd. Het voorstel van inspreker voldoet hier niet aan en wordt niet overgenomen.

- Vraagt wat er met grote en kleine boten bedoeld wordt (aanlegplaatsen op de kaart)

Met 'grote boten' worden bedoeld boten die niet handmatig uit het water zijn te tillen.

- Vindt dat wandelmogelijkheden moeten worden uitgebreid . O.a. herstellen (i.s.m. waterschap) van wandelmogelijkheid over de polderdijk van de Marrekrite ligplaatsen aan de zuidkant van de Greate Krite, en langs de westkant van de Ald Headam Sleat naar le Sicht

Wordt meegenomen in discussies terzake met o.a. het Overlegorgaan.

- Vindt wandelmogelijkheden rond de Wydlannen zoals op de kaart aangegeven van belang. Wenst informatie over constructie en instandhouding van de aangegeven 'natuurpaden'.

Constructie is thans nog teveel een detail. In uitvoeringsmodules zullen constructie-discussies kunnen worden gevoerd.

- Denkt dat het doortrekken van de natuurpaden door de Grêft tussen Trije Hûs en de Rengerspôle op een misverstand berust. Een brugverbinding tussen die twee eilanden is onaanvaardbaar voor recreatiebelangen en volslagen onnodig omdat je er toch alleen met een boot kunt komen.

Dat de betreffende eilanden alleen met een boot bereikbaar zijn wil niet noodzakelijkerwijs zeggen dat een brugverbinding zinloos is.

Het is evenwel denkbaar dat de beoogde brug niet zal worden gerealiseerd.

- Vindt behoud en herstel openheid van belang voor instandhouding van de vaarmogelijkheden; verondieping en dichtgroeien o.a. door overhangende bomen moet worden voorkomen, evenals windvang door houtopslag.

Gebruiksmogelijkheden van het gebied zijn van groot belang. Het is niet waarschijnlijk dat het gebied integraal in bos zal komen te liggen en helemaal open zal ook geen realiteit worden. Een grote openheid is deels zeker de bedoeling (bijvoorbeeld Wydlannen) en deels niet (bijvoorbeeld de Princenhof).

Bijlage 4 Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Herinrichting Alde Feanen
en de aanvulling daarop

3 maart 2004

853-95

ISBN 90-421-1253-0
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

commissie voor de milieueffectrapportage

Gedeputeerde Staten van de
Provincie Fryslân
postbus 20120
8900 HM Leeuwarden

uw kenmerk
539738

uw brief
5 november 2003

ons kenmerk
853-94/Do/mw

onderwerp
Toetsingsadvies over MER Herinrichting
Alde Feanen en de aanvulling daarop

doorkiesnummer
(030) 234 76 24

Utrecht,
3 maart 2004

Geacht college,

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een toetsingsadvies uit te brengen over een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over Herinrichting Alde Feanen. Overeenkomstig artikel 7.26 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie is verheugd te constateren dat de aanvulling een meest milieuvriendelijk alternatief heeft opgeleverd, dat in diverse opzichten (logisch ontwerpen, milieu, natuur, financiën) meerwaarde heeft voor deze landinrichting.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag het (ontwerp)besluit en de evaluatiedocumenten krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

ir. A. van der Velden
Voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Herinrichting Alde Feanen

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Herinrichting Alde Feanen en de aanvulling daarop

Advies op grond van artikel 7.26 van de Wet milieubeheer over het milieueffect-
rapport over de Herinrichting Alde Feanen en de aanvulling daarop,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân door de Commis-
sie voor de milieueffectrapportage; namens deze

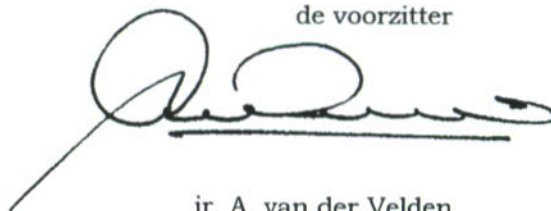
de werkgroep m.e.r.
Herinrichting Alde Feanen,

de secretaris

ir. F.D. Dotinga

de voorzitter

ir. A. van der Velden

Utrecht, 3 maart 2004

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
2. OORDEEL OVER HET MER EN DE AANVULLING DAAROP	2
2.1 Algemeen.....	2
2.2 Toelichting op het oordeel	2
2.3 Overige opmerkingen	3

BIJLAGEN

- 1a. Brief van het bevoegd gezag d.d. 5 november 2003 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
- 1b. Brief van het bevoegd gezag d.d. 22 december 2003 waarin de Commissie uitstel wordt verleend op de termijn om advies uit te brengen
- 1c. Brief van het bevoegd gezag d.d. 13 februari 2004 waarin de Commissie uitstel wordt verleend op de termijn om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in de Drachtster Courant d.d. 10 september 2003
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1.

INLEIDING

De provincie Fryslân heeft het voornemen een landinrichtingsplan op te stellen voor het gebied de Alde Feanen. Het voornemen richt zich op:

- het realiseren van een volwaardig laagveen/natuurcomplex;
- het bereiken van een evenwichtige afstemming tussen recreatie, natuur en landschap;
- een zonering met de landbouw vanwege wegzijging/verdroging.

Bij brief van 5 november 2003¹ heeft de provincie Fryslân de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het opgestelde milieueffectrapport (MER). Het MER is op 15 september 2003 ter inzage gelegd².

Het advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³ De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴. In dit advies is verwezen naar enkele reacties waarin nieuwe inzichten of omstandigheden voor het MER zijn aangedragen.

Op grond van artikel 7.26, lid 1 van de Wet milieubeheer (Wm) toetst de Commissie:

- aan de richtlijnen van het MER⁵, zoals vastgesteld op 27 mei 1997;
- op eventuele onjuistheden⁶;
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER⁷.

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de wettelijke vereisten en de richtlijnen en gaat zij na welke onderdelen van het MER in aanmerking komen voor een positieve vermelding. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij het besluit over het landinrichtingsplan.

Is dat naar haar mening niet het geval dan betreft het een *essentiële tekortkoming*. De Commissie zal dan adviseren tot een aanvulling. Overige tekortkomingen worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

¹ Zie bijlage 1a.

² Zie bijlage 2.

³ Zie bijlage 3 voor de samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens.

⁴ Zie bijlage 4.

⁵ Wm, artikel 7.23, lid 2.

⁶ Wm, artikel 7.23, lid 2.

⁷ Wm, artikel 7.10

De Commissie signaleerde in het MER één essentiële tekortkoming, die op 20 november 2003 is besproken met de projectleider. De Commissie adviseerde het bevoegd gezag om een **aanvulling op het MER** op te laten stellen.

De provincie Fryslân kon zich verenigen met het advies van de Commissie. Omdat de aanvulling pas na de oorspronkelijke adviestertermijn van de Commissie ter toetsing kon worden aangeboden, is verlenging van de adviestertermijn verleend door het bevoegd gezag⁸. De Commissie heeft op 16 februari 2004 de aanvulling ontvangen. De aanvulling heeft niet ter visie gelegen. Daarom is in dit advies inspraak over de aanvulling niet beschouwd.

Dit advies van de Commissie bevat het oordeel over het MER en de aanvulling daarop.

2. OORDEEL OVER HET MER EN DE AANVULLING DAAROP

2.1 Algemeen

De Commissie is van oordeel dat in het MER en de aanvulling tezamen de **essentiële informatie aanwezig** is.

MER

De Commissie spreekt haar waardering uit over de leesbaarheid van het MER, ook voor 'niet-ingewijden'. De initiatiefnemer heeft een goede balans gevonden voor de presentatie en diepgang van informatie tussen samenvatting, hoofddocument en achtergronddocumenten. Na een logische aanloop over abiotiek en waterkwaliteit, volgt in het MER een heldere passage over de laagveenontwikkeling en welke knelpunten daarbij optreden⁹. De kaartenbijlage is duidelijk en kwalitatief goed. De CD-rom is functioneel voor een hele snelle kennisgeving met het plan en is visueel aantrekkelijk.

Aanvulling

In de aanvulling is de ontwikkeling van een meest milieuvriendelijk alternatief beschreven. De effecten van dit alternatief zijn in tabelvorm - met een motivering in de tekst - helder uiteengezet.

2.2 Toelichting op het oordeel

MER

In het MER zijn twee alternatieven - Vrije Ontwikkeling en Maatwerk - uitgewerkt en beoordeeld op hun milieueffecten. De Commissie oordeelde dat uit het MER niet duidelijk werd waarom in alternatief Maatwerk, dat positiever uitwerkte voor natuur dan alternatief Vrije Ontwikkeling, een structuur van brede vaarten was opgenomen ten behoeve van de intensieve recreatie (gemotoriseerde boten). De Commissie adviseerde aanvullend op deze alternatieven een meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) te ontwikkelen, vanuit het alternatief Maatwerk, maar met kleiner gedimensioneerde waterlopen. Uit opgave 2 "*een evenwichtige afstemming tussen recreatie, natuur en landschap*"¹⁰

⁸ Zie bijlagen 1b en 1c.

⁹ Zie MER hoofdstukken 2 en 3.

¹⁰ Zie MER, blz. 1.

kon naar de mening van de Commissie bij het alternatief Maatwerk een extensieve vorm van recreatie verondersteld worden, passend bij de te ontwikkelen natuur. De kleinere dimensionering van waterlopen die daarbij hoort grijpt minder in op bodemstructuren en waterhuishouding en sluit beter aan op het huidige landschapsbeeld¹¹.

De brede vaarten vormen bovendien binnen alternatief Maatwerk een hoge kostenpost. Vaarten én kunstwerken tezamen kosten 10 miljoen euro. Dit is ongeveer het verschil tussen de alternatieven Vrije Ontwikkeling en Maatwerk¹².

Aanvulling

In de aanvulling zijn vanuit alternatief Maatwerk drie basisvarianten voor een MMA ontwikkeld. Deze varianten verschillen in het oostelijk plandeel op het punt van de vaartbreedte, de hoogte van de vaarten resp. kades en de relatie met het boezemwater ('gewone' duikers, afsluitbare duikers of gescheiden door 'getrapte' bemaling). Op grond van de betere kosten/batenverhouding en het positievere effect op het landschap kiest de initiatiefnemer de variant zonder brede vaarten, met lage kades en met bemaling. Deze variant is in de aanvulling doorontwikkeld tot het MMA en beoordeeld ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Tevens is voor dit MMA een watertoets uitgevoerd. Zowel de brede effectenbeoordeling (die vergelijkbaar is met die in het MER), als de watertoets geven grosso modo aan dat het MMA beter scoort dan de oorspronkelijke alternatieven.

■ De Commissie is van oordeel dat de aanvulling helder en navolgbaar aangeeft hoe het MMA is ontwikkeld en dat de effectenbeoordeling resp. de watertoets correct zijn uitgevoerd.

■ De Commissie adviseert het bevoegd gezag om de aanvulling te betrekken bij de verdere besluitvorming en nog ter visie te leggen.

2.3

Overige opmerkingen

Naast de geconstateerde essentiële tekortkoming merkte de Commissie over het MER op dat de hydrologische beïnvloeding van buiten het plangebied door de waterwinning ten noorden van Garyp onduidelijk was. De aanvulling geeft hierover enige uitleg.

■ De Commissie is op grond van de informatie in de aanvulling er niet van overtuigd dat er geen effect is van de waterwinning. Zij raadt derhalve aan dit nog nader te onderbouwen in de vervolprocedure.

¹¹ Verschillende insprekers komen (om vergelijkbare of andere redenen dan de Commissie had aangedragen) tot conclusies, die het nut van een dergelijk MMA nog onderstrepen:

- De kanobonden TKBN en NKB wijzen op de frictie motorboten-kano's en op de hoge boezemvaarten met hoge kades, die afbreuk doen aan de landschapsbeleving van kanoërs (reactie nr. 1, bijlage 4);
- Doarpsbelang Earnewâld stelt te hechten aan sportieve en natuurgezinde recreatie: fietsen, wandelen, kanoën en varen met kleine, stille bootjes (reactie nr. 8, bijlage 4);
- E. Posthumus wijst op motorboten die vogelaars hinderen (reactie nr. 10, bijlage 4);
- N.A. Gastkemper pleit voor stille natuurrecreatie in het oostelijk deel (reactie nr. 13, bijlage 4);
- H.J.W. de Baar stelt dat de vaarten oncontroleerbare motorvaart aantrekken (reactie nr. 16, bijlage 4).

¹² Zie rapport *Herinrichting Alde Feanen: indicatieve kostenraming* (DLG Friesland, december 2001).

BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Herinrichting Alde Feanen en de aanvulling daarop

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1a

Brief van het bevoegd gezag d.d. 5 november 2003 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

provinsje fryslân
provincie fryslân

postbus 20120
8900 hm Leeuwarden
tweebaksmarkt 52
telefoon: (058) 292 59 25
telefax: (058) 292 51 25
www.fryslan.nl
e-mail: provincie@fryslan.nl

Commissie voor de Milieueffectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

	Commissie voor de milieueffectrapportage
ingekomen :	10 NOV. 2003
nummer	
dossier	853-77
behandelaar :	Do

Leeuwarden, 5 november 2003

Ons kenmerk : 539738
Team : Landelijk Gebied
Telefoon : 058-2925736/M. Sybesma/JB
Uw kenmerk : -
Bijlage(n) : -

Onderwerp:
Verzoek beoordeling rapport Voorontwerpraamplan/
Milieueffectrapportage (VOR/ MER) landinrichtingsgebied
Alde Feanen in Fryslân.

Geachte Commissie,

In december 2002 heeft u van de Dienst Landelijk Gebied een aantal exemplaren ontvangen van het rapport Voorontwerpraamplan/ Milieueffectrapportage van het landinrichtingsgebied Alde Feanen.

Het rapport Voorontwerpraamplan/ Milieueffectrapportage is op 15 september 2003 gepubliceerd. Het is voor belanghebbenden mogelijk om schriftelijk te reageren tot uiterlijk 28 oktober 2003.

Wij hebben besloten gedurende de fase van inspraak op het VOR/ MER een aantal taken met betrekking tot de formele afhandeling te delegeren naar de landinrichtingscommissie Alde Feanen. Hiermee heeft de LC ingestemd.

Wij verzoeken u ons tot uiterlijk zes weken na afloop van de inspraaktermijn te adviseren over de inhoud van het VOR/ MER op grond van de Wet Milieubeheer.

provinsje fryslân

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met dhr. Sybesma van ons team Landelijk Gebied, tel. 058-2925736.

Gedeputeerde Staten van Fryslân,
namens hen,

Mevr. W. Hulshoff,
Teamleider Landelijk gebied.

I.a.a:

DLG,
Postbus 2003, 8901 JA Leeuwarden.

BIJLAGE 1b

Brief van het bevoegd gezag d.d. 22 december 2003 waarin de Commissie
uitstel wordt verleend op de termijn om advies uit te brengen

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen:	24 DEC. 2003
nummer:	853-87
soort:	
soort naar:	Dr. P. MW

provinsje fryslân
provincie fryslân

postbus 20120
8900 hm Leeuwarden
tweebaksmark 52
telefoon: (058) 292 59 25
telefax: (058) 292 51 25
www.fryslan.nl
e-mail: provincie@fryslan.nl

Commissie voor de Milieueffectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

Leeuwarden, 22 december 2003

Ons kenmerk : 544883
Team : Landelijk Gebied
Telefoon : 058-2925736/M. Sybesma/KB
Uw kenmerk : -
Bijlage(n) : -

Onderwerp:
Instemming advies 853 Commissie MER inzake
het landinrichtingproject Alde Feanen

Geachte Commissie,

Naar nu blijkt zullen wij om verschillende redenen niet in staat zijn de aanvullende rapportage uiterlijk 6 weken na afloop van de eerste adviestermijn van de commissie MER aan u te verstrekken. Wij verzoeken u de termijn voor het indienen van de aanvullende rapportage voor het onderhavige project te verlengen tot 9 februari 2004. Graag ontvangen wij hierover uw standpunt.

Indien u nog vragen heeft verzoek ik u contact op te nemen met de heer Sybesma van ons team Landelijk Gebied, telefoon 058-2925736.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Fryslân,

namens hen,

Mew. W. Hulshoff,
Teamleider Landelijk gebied.

I.a.a.:
DLG, postbus 2003, 8901 JA Leeuwarden

provinsje fryslân

BIJLAGE 1c

Brief van het bevoegd gezag d.d. 13 februari 2004 waarin de Commissie opnieuw uitstel wordt verleend op de termijn om advies uit te brengen

	Commissie voor de Milieueffectrapportage
datum =	20 FEB 2004
nummer	853-g1
aanvrager =	Dog m.w.

provinsje fryslân
provincie fryslân

postbus 20120
8900 hm Leeuwarden
weebakmarkt 52
telefoon: (058) 292 59 25
telefax: (058) 292 51 25
www.fryslan.nl
e-mail: provincie@fryslan.nl

Commissie voor de Milieueffectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

provinsje fryslân

Leeuwarden, 13 februari 2004

Ons kenmerk : 550353
Team : Landelijk gebied
Telefoon : 058-2925736/M.Sybesma/MF
Uw kenmerk : -
Bijlage(n) : -

Onderwerp:
Instemming advies 853 Commissie MER
inzake het landinrichtingproject Alde Feanen.

Geachte Commissie,

Naar nu blijkt zullen wij om verschillende redenen wederom niet in staat zijn de aanvullende rapportage uiterlijk 6 weken na afloop van de eerste adviestermijn van de commissie MER aan u te verstrekken. Onze excuses daarvoor.
Wij verzoeken u de termijn voor het indienen van de aanvullende rapportage voor het onderhavige project te verlengen tot 16 februari 2004.

Indien u nog vragen heeft verzoek ik u contact op te nemen met de heer Sybesma van ons team Landelijk gebied, tel. 058-2925736.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Fryslân,
namens hen,

 m.a. K. Vrijbergen

Mevr. W. Hulshoff,
Teamleider Landelijk gebied.

I.a.a.:

- Dienst Landelijk Gebied, Postbus 2003, 8901 JA Leeuwarden

BIJLAGE 2

Kennisgeving van het milieueffectrapport
in de Drachtser Courant d.d. 10 september 2003

Drachtser Courant 10-9-03.

provinsje fryslân
provincie fryslân

provinsje fryslân

HERINRICHTING ALDE FEANEN

START VOORLICHTING EN INSpraak VOORONTWERP-RAAMPLAN / MILIEU-EFFECTRAPPORT

Gedeputeerde Staten van Fryslân makke mede namens de landinrichtingskommisje
foar de herinrichting Alde Feanen bekend dat van 15 septimber tot en mei 15 okto-
ber 2003 foar genoemde herinrichting het voorontwerp-raamplan mei bijbehorend
milieu-effectrapport (MOR/MER) in de inspraak wordt gebrecht.

Hierfoe worden in het gebied een tweetal voorlichtings- en inspraakbijeankomsten
gehôlden. Deze bijeankomsten zjin tevens openbare hoorzittingen in het kader van
de milieu-effectrapportage. Bedoelde bijeankomsten vinden plaats op:

22 septimber 2003 om 20.00 uur
Zalenentrum J. Westra
Wildewal 32, 9264 TM Earnewâld

23 septimber 2003 om 20.00 uur
Zalenaccommodaasje De Skipperseeal
Op 'a Wal 4, 9216 WP Oudaga

Van het plan zjin uitgebreide rapporten gemaakt. Deze ligger tijdens kantooruren ter
inzage op de volgende adressen:

Dienst Landelijk Gebied
Tesselschedestraat 7, Leeuwarden

Provinciehuis Fryslân
Tweebaksmarkt 52, Leeuwarden

Gemeente Tytsjerksteradiel
Raadhuisweg 7, Burgum
(b) de beide bouwen en wonen)

Gemeente Smallingerland
Gauka Boelensstraat 2, Drachten
(b) de publieksballe)

Gemeente Boarnsterhim
J.W. de Vissersweg 10, Grou
(op de afdeling hûnteljke ordening)

Wetterkip Lauwerswâlden
Keurloane 2, Buitenpost

Wetterkip Fryslân
Harlingerstraatweg 113, Leeuwarden

Van het plan is een brochure gemaakt die ruim wordt verspreid en ook kosteloos ver-
krijgbaar is bij het sekretariaat van de landinrichtingskommisje foar de herinrichting
Alde Feanen. Dadrûnt is (in beperkte oplage) een CD-ROM geproduceerd, even-
eens oan te vragen bij het sekretariaat (zolang de voorraad strekt).

Schriftelijke inspraakreaksjes kunnen door een leder tot en mei 29 oktober 2003
bij het sekretariaat worden ingedield:

Sekretariaat landinrichtingskommisje Alde Feanen
Postbus 2003, 8901 JA, Leeuwarden
Telefoon 058-2955255

Bezoekadres:
Tesselschedestraat 7 te Leeuwarden

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Landinrichtingscommissie Alde Feanen

Bevoegd gezag: College van Gedeputeerde Staten van Fryslân

Besluit: landinrichtingsplan

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C09.2

Activiteit: Realiseren van een volwaardig laagveen/natuurcomplex met een evenwichtige afstemming tussen recreatie, natuur en landschap en een zoning met de landbouw.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 14 januari 1997
richtlijnenadvies uitgebracht: 26 maart 1997
richtlijnen vastgesteld: 27 mei 1997
kennisgeving MER: 10 september 2003
toetsingsadvies uitgebracht: 3 maart 2004

Bijzonderheden: De Commissie spreekt haar waardering uit over de leesbaarheid van het MER. Het document kent een goede balans tussen samenvatting, hoofddocument en achtergronddocumenten. Het MER bevat goede kaarten en een heldere passage over de laagveenontwikkeling, alsmede de knelpunten die daarbij kunnen optreden. Op advies van de Commissie is een aanvulling opgesteld bij het MER, waarin een meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) is uitgewerkt. Dit alternatief is ontwikkeld vanuit het alternatief Maatwerk (dat in het MER gunstige resultaten opleverde voor natuurwaarden), maar met uitzondering van een structuur met brede vaarten in het oostelijke plandeel. Een kleinere dimensionering van waterlopen grijpt minder in op bodemstructuren en waterhuishouding en sluit beter aan op het huidige landschapsbeeld. De aanvulling heeft geleid tot een alternatief dat grosso modo beter scoort dan de oorspronkelijke alternatieven. De initiatiefnemer stelt voor het MMA uit te werken tot een volwaardig raamplan.

Samenstelling van de werkgroep:

ir. M.M.U. van Dis (voorzitter tijdens richtlijnen)
dr. A.P. Grootjans
ing. D. Hamhuis (richtlijnen)
H.C. Kromhout (richtlijnen)
dr. P.P. Schot
ir. P.Th. Schure (richtlijnen)
ir. K.A.A. van der Spek (toetsing)
ir. A. van der Velden (voorzitter tijdens toetsing)

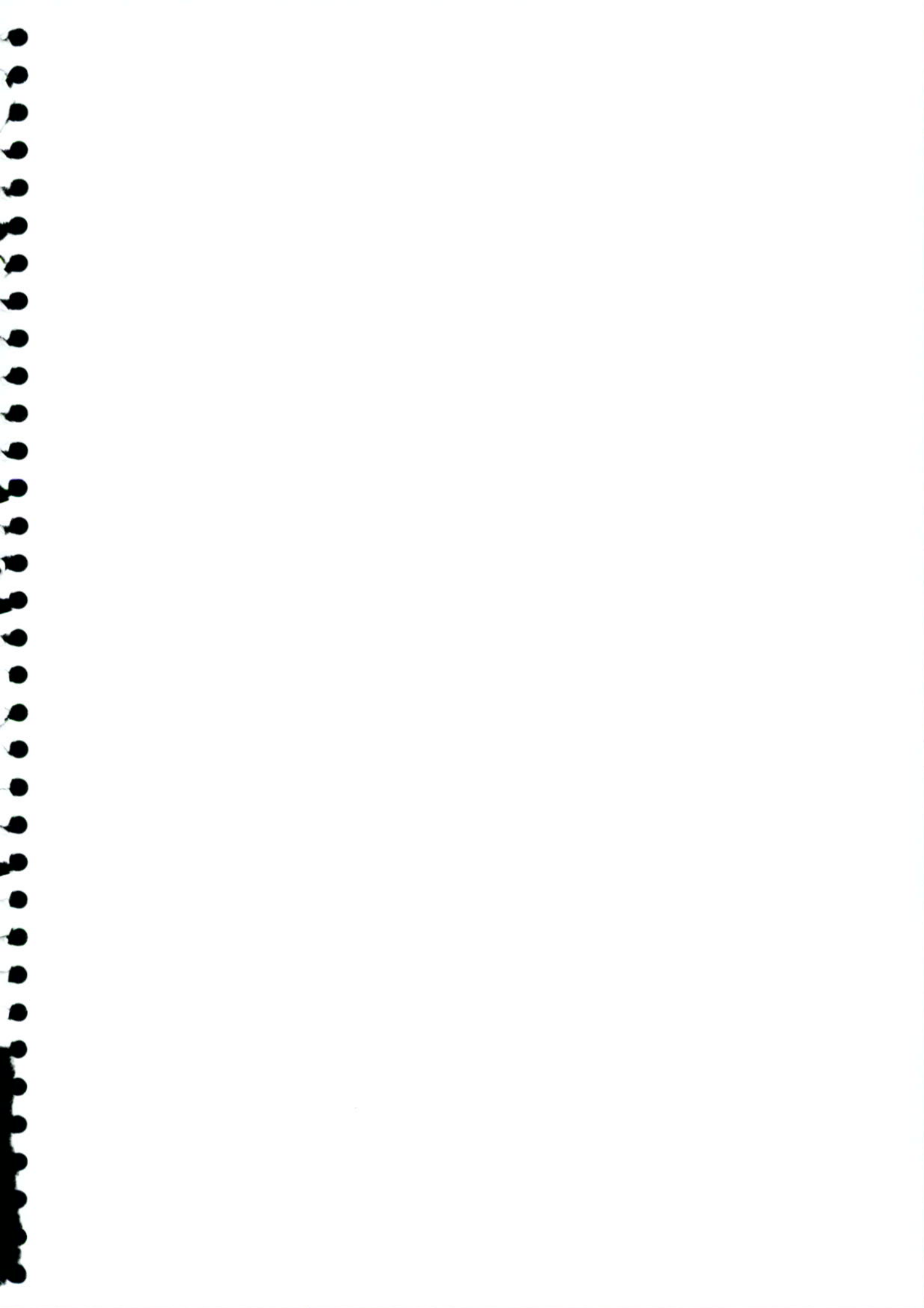
Secretaris van de werkgroep:

ir. V.J.H.M. ten Holder (richtlijnen)
ir. F.D. Dotinga (toetsing)

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	2003-10-26	Toeristische Kanobond Nederland (regio Friesland)	Heerenveen	2003-11-11
2.	2003-10-10	Burgemeester en Wethouders van de gemeente Boarnsterhim	Grouw	2003-11-11
3.	2003-10-24	Wetterskip Fryslân	Leeuwarden	2003-11-11
4.	2003-10-23	Burgemeester en Wethouders van de gemeente Smallingerland	Drachten	2003-11-11
5.	2003-10-29	Burgemeester en Wethouders van de gemeente Tytsjerksteradiel	Burgum	2003-11-11
6.	2003-10-28	R. Sytema	Eernewoude	2003-11-11
7.	2003-10-28	Vereniging "De Princenhof" en Vereniging "ERF"	Oegstgeest	2003-11-11
8.	2003-10-28	"Doarpsbelang Earnewâld"	Eernewoude	2003-11-11
9.	2003-10-27	"Doarpsbelang Aldegea"	Oudega (Sm.)	2003-11-11
10.	2003-10-21	de heer E. Posthumus	Lippenhuizen	2003-11-11
11.	2003-10-20	Overlegorgaan Nationaal Park in oprichting "De Alde Feanen"	Leeuwarden	2003-11-11
12.	2003-10-27	Stichting Molens "De Lege Midden"	Akkrum	2003-11-11
13.	2003-10-26	N.A. Gastkemper	Garijp	2003-11-11
14.	2003-10-28	Stichting Behoud Fries Cultuurlandschap "Mid Fryslân"	Grouw	2003-11-11
15.	2003-10-26	A. Mulder en T. den Nijs	Oudega	2003-11-11
16.	2003-10-25	H.J.W. de Baar	Bergen	2003-11-11
	2003-09-22	verslag hoorzitting	Eernewoude	2003-11-11
	2003-09-23	verslag hoorzitting	Oudega	2003-11-11

COLOFON

Correspondentieadres:
Dienst Landelijk Gebied
Postbus 2003
8901 JA Leeuwarden
Tel: 058-2955255

Dienst Landelijk Gebied Fryslân
Juni 2004

Inspraakreactienota

Alde Feanen